

»SLOVENE« velja
vo pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180.—
za pol leta 90.—
za četrt leta 45.—
za en mesec 15.—
za izposojnino celoletno K 240.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 30.—
za izposojnino 35.—

SLOVENE

Inserati:
Računalna petitvra (30 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 4-50
uredni razglas, poslana
ttd. po K 6-—
Pri večjem naročilu, popusti
Najmanjši oglas 50/30 mm K 20
Izjaha vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

Zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke.

Ljubljana, 7. aprila 1920.

Najboljši in najresnejši pristaši Slovenske ljudske stranke, ki jim je kmetstvo in delavsko ljudstvo poverilo nalogo, da ga zastopajo v strankinem parlamentu, so se včeraj zbrali v Ljubljani. Gorenjska in Dolenjska sta poslali na stotine zaupnikov, Štajerci so poslali močno zastopstvo na strankin zbor in tudi Koroška, Prekmurje in naše zasedeno ozemlje so postavili svoje može. Nad 2500 moških je napolnilo veliko Unionovo dvorano. Navzoči so bili vsi trije slovenski ministri, predsednik deželne vlade dr. Brejc s poverjeniki in narodni poslanci ljudske stranke. Videli smo tu preizkušene strankine pristaše, ki nosijo na svojih ramenih vso težo strankine politične in gospodarske organizacije; zraven mladega kmetkega gospodarja so stali tvorniški delavci, obrtniki in inteligentje in vse te zastopnike raznih slojev in plasti je prevečala ena sama misel in ena volja.

Burno pozdravljen, otvori shod zaupnikov dr. Korošec z besedami:

Otvaram shod zaupnikov SLS. Pozdravljam vse, ki ste došli v tako obilnem številu na ta shod. Pozdravljam delegate iz Kranjske, Štajerske in Koroške. Pozdravljam množično zastopstvo Prekmurcev (Burni klici: »Živeli!«) in ono iz zasedenih krajev. (Živahni pozdravi.) Veselje mi je pa tudi pozdravit gospoda ministra dr. Jankovića in poljedelskega ministra Roškarja (Živahni živio-klici).

Nadalje pozdravljam gospoda predsednika deželne vlade in vse gg. poverjenike, ki so došli danes na naš shod. (Ploskanje.)

Naš shod ima namen, da se zopet po dolgem času pogovorimo o naših skupnih ciljih, našem skupnem programu za javno delo, Časi, v katerih živimo, so nesigurni, nejasni. Zato je treba iskati jasnih potov v skupnem posvetovanju. Prepričan sem, da jih bomo tudi našli, zato ker vsak od nas želi, da pokaže vsakemu tovarišu pot do prave sreče, pot, po kateri danes vse hrepeni, katere pa mnogi ne morejo najti.

Uverjen sem, da nas privede program, na kateremu stoji naša stranka in po katerem hoče delati, če ne danes, pa jutri ali pojutrišnjem, do tega, kar si mi vsi želimo.

Zato Vas prosim, da blagovoljno sledite današnjim izjavam, ki naj podajo nalogo stranke, nalogo, ki naj bo v blagor cele naše države.

Program, ki nam ga je danes izvršiti, je nastopal:

1. Poročilo o političnem položaju.
2. Politične naloge stranke v bližnji bodočnosti.
3. Gospodarske naloge stranke.
4. Organizacija stranke.
5. Resolucija zbora delegatov.
6. Volitev načelnika in I. podnačelnika stranke.

Prosim, da prestopimo sedaj k volitvi predsedstva današnjega zborovanja. Prosim, da stavi kdo gospodov tozadevni predlog.

Urednik Žebot:

Predlagam za predsednika našega voditelja g. dr. Korošca (Klici: »Živio!«), za podpredsednika pa g. Brodarja in g. Goštinčarja. (Ploskanje. Soglasno sprejeto.)

ORGANIZACIJA STRANKE.

Tajnik SLS dr. Kulovec je poročal o organizaciji stranke in poslovanju strankinega tajništva:

Tajništvo je uredilo dobro poslujočo osrednjo pisarno, ki je v neprestanem stiku z vsemi organizacijami. Osnovna sta se tudi strankina tajništva v Celju in Mariboru, kjer je vodi s poštvenostjo g. Žebot. Naša prva naloga je, da stranko podrobno organiziramo.

Naše načelo je bilo, da moramo graditi stranko od spodaj gor. Tako se je začela podrobna organizacija stranke po vsej Sloveniji. Sedaj imamo komaj še kakih 20

občin, kjer nimajo nobene krajevne organizacije. Povsod drugod imamo kmetске, ali delavske organizacije ali pa krajevne odbore. Vseh organizacij je mnogo nad 600. Vse to ogromno delo se je izvršilo skoro v teku poldrugega leta in ta ogromna organizacija vrši velikansko delo. Kdor je videl včeraj delegate, s kakim zanimanjem so se udeleževali debate, je spoznal, koliko politično vzgojnega dela so izvršile naše organizacije. Iz naših organizacij je tudi vzrastla misel za poživljenje gospodarskega dela in razširjenje gospodarske zadruške organizacije. To delo je bilo združeno z velikim naporom in trudom. Gospodarske zadruge se množe povsod.

Stranka je priredila tekom pol leta nad 1500 javnih ljudskih shodov. Tukaj pa ni všteta množica zaupnih sestankov po posameznih župnijah in občinah. Uspeh tega dela se kaže in najboljši dokaz enoletnega dela je današnji shod zaupnikov.

Uspeh politične organizacije se kaže tudi v našem časopisu. Povsod so z našim časopisem zadovoljni. Kljub draginji in nasprotni agitaciji ni padlo število naročnikov. Ravno naloga zaupnikov je, da se z vso vneemo oprimejo agitacije za naše časopise, ki je glavno naše orožje.

Že v sedajni dobi, zlasti pa v prihodnjem letu nam bo najvažnejše vprašanje — delavsko vprašanje. Tuji kapital se naseljuje v deželi in naše kmetско ljudstvo se vedno bolj industrializira. To je vodstvo stranke videlo in če bomo storili vse dolžnosti in napeli vse sile, potem lahko rečemo, da smo stranko postavili na neomajne temelje. Delavstvo bo gotovo igralo še veliko vlogo v Sloveniji; vodstvo stranke je ustanavljalo posebna delavska tajništva. Gledati moramo, da iz ljudstva samega dobimo izurjenih moči, ki bodo vodile naše organizacije.

Mi smo stranka, ki stoji na krščanskih temeljih in ve, da je pogoj za blagostanje samo socialna pravičnost v državi. In ker stojimo na tem temelju, imamo nasprotniki. Imamo dva nasprotnika, ki skušata temelje, na katerih stoji naša stranka, izpodnesti. Prvi so socialni demokratje, v najnovejšem času komunisti. Na včerajšnjem zborovanju so se čuli resni glasovi. Toda mi vemo, kako se godi v sosednjih državah. Tudi pri nas se čujejo glasovi, ki napovedujejo slične razmere, in ravno zaradi tega čakajo našo stranko velike naloge. Nasproti tem prekucijskim elementom moramo postaviti nasproti močno organizacijo, ki bo varovala red v državi in ki bo pospeševala rešitev velikih socialnih vprašanj.

Sklicali smo shod zaupnikov, da določijo one velike smernice, po katerih hočemo državo preobnoviti. Najboljša priprava za to je močna podrobna organizacija.

Drugi, ki ruje proti naši stranki, je zopet oživljeni liberalizem, ki se širi po deželi v obliki samostojne kmetijske stranke. Naše ljudstvo je preveč dobro in politično izšolano, da bi moglo stalno nasesti raznim takozvanim kmetijskim strokovnjakom in liberalnim agitatorjem, kajti naša stranka se je in se bo vzdrževala z delom za politično vzgojo ljudstva in zlasti še z gospodarskim delom. Ljudstvo bo še izpregledalo, kje je delo. In če kje oznanjujejo čistčenje po deželi, potem povemo mi, da se je to čistčenje že pričelo in sicer od naše strani.

Mi zastopamo veliko misel pravičnosti. Okrog nas se zbirajo nam sovražne stranke, toda čutimo se trdne kot skala in zaman butajo ob nas. Zaganjajo se v nas in nas hočejo preplaviti. Tudi, če bi ta poplava prišla, naše skale ne bodo spravili s sveta. Vsi oni, ki jim je na srcu blaginja naše države, bodo spregledali ter se oklenili naše skale. Naša naloga pa je, da zanesemo svojo veliko misel med naše ljudstvo. Naša naloga je, da izvedemo našo podrobno organizacijo do zadnje vasi in moža. Današnji shod zaupnikov naj nam bo nav. meinik na poti navzgor. Sklepal

bomo o smernicah, v katerih se moramo gibati.

Pozdravljam shod zaupnikov in prosim vseh sodelovanja v bodočnosti. Ako bodo v stranki sodelovali vsi njeni člani, se nam ni treba bati nobene druge stranke, ampak naša pot bo šla vedno navzgor. (Viharno odobravanje.)

MINISTER DR. KOROŠEC O NALOGAH STRANKE.

Pozdrav zastopnikom Hrvatske pučke stranke.

Po tajnikovem poročilu pozdravi predsednik dr. Korošec zastopnika iz Hrvatske gg. dr. Šimraka in Bariča:

Rojaki! Ko je gospod tajnik tukaj govoril, smo doživeli veselje in čast, da sta nas obiskala tudi odposlanca Hrvatske pučke stranke oziroma Seljačke demokracije iz Zagreba. (Živahno ploskanje.) Prišel je narodni poslanik dr. Šimrak in predsednik Seljačke demokracije g. Barič. Njuno delovanje je neizmerno poštrevovalno in nesebično, kakor ga je učil dr. Krek in kakor ga je presadil njegov — žal rajni — veliki dr. Krekov učenec dr. Rogulja na Hrvatsko. Mislim, da je naša dolžnost, da se tega poštrevovalnega, velikega moža, ki je za naše ideje na Hrvatskem toliko storil, tudi danes tukaj hvaležno spominjamo in mu zakličemo: Slava! (Živahni klici: »Slava mu!«)

Učenca velikega Kreka in sodelavca pokojnega dr. Rogulje sta ravno navzoča gospoda. Ona sta žela v minulih dneh prve sadove nesebičnega delovanja. To so sadovi, ki so se pokazali pri zadnjih občinskih volitvah na Hrvatskem za Pučko stranko. Ona sta naša, kakor smo mi njihovi in jih kakor brata iskreno pozdravljam. (Živahni klici: »Živela!«)

Pod liberalno-socialistično vladjo.

Rojaki! Naša stranka je doživela minole mesece veliko srečo. Doživela je srečo, da je videla liberalce in socialiste same na vladi.

Tudi samostojneži so pripeljali svoj voz ubožstva premičnin in nepremičnin pred vladno palačo, toda predno so se prav zavedli in sporazumeli, so morali odkočirati in se vrniti nazaj. (Smeh.)

Ko so liberalci in socialisti dobili vladjo v svoje roke, so storili nekaj, kar je na veliko srečo naši stranki. Storili so harkiri, storili so samoubojstvo. Začeli so ubijati in razbijati in so hvala Bogu tudi ubili in razbili svojo stranko. Pa še več! Začeli so delati tako, kakor delajo vsi tisti ljudje, ki pridejo prehitro kvišku in dosežejo nekaj zakar niso rojeni. Pod njihovo vladjo se je začelo preganjanje naših agitatorjev, ki so jih zapirali in preganjali na vse močje načine, začeli so preganjati naše liste, preganjati in prestavljati naše uradnike in sploh vse one uradnike, ki so hoteli biti nepristranski.

Ko so prišli na vladjo, je v naši državi nastala nesigurnost, kakor je ne pomnimo. Tedaj se je v njihovih vrstah začel razkroj. Tedaj se je tudi v naših vrstah izrekla želja, da storimo konec temu paševanju. In to se je tudi zgodilo. Demokratsko-socialistična vladja se je morala umakniti in narediti prostor novi radikalno-slovensko-hrvatski vladi. (Odobravanje.)

Program nove vlade.

Ta nova vladja si je storila majhen program. Prva točka njenega programa je: Hitro na volitve v konstituanto (Živahni klici: »Dobro!«)

Druga točka njenega programa zahteva, da se prepreči vsako samovoljno odzemanje narodnega premoženja in da se ne dovoli, da bi se brez vsake kontrole izdajal državni denar.

Tretja točka programa nove vlade pa je, da se izvede to, kar se je tako dolgo zavlačevalo, namreč davek na vojne dobičke. (Živahno ploskanje.)

Kakor hitro bodo te tri točke izvršene, kakor hitro bo uveden red v naše go-

spodarske razmere, kakor hitro bo izpeljan volilni zakon, bodisi parlamentarnim potem ali pa kako drugače, se bodo razpisale volitve.

Mislim, da bomo šli na volitve v konstituanto že koncem junija ali pa vsaj tekom julija.

Demokratje in socialisti prej niso hoteli odpreti parlamenta, da bi se v njem delalo. Kakor hitro pa je prišla naša vladja, je takoj odprla parlament. Predložil je tudi razne zakonske načrte n. pr. zakon na vojne dobičke, budget ali proračun, zakon za državnozbornske volitve in drugo. Toda kakor veste, demokratje in socialni demokratje so prišli sicer v zbornico, a ne, da bi delali, ampak da obstruirajo. Ko je prišlo do glasovanja, se ga niso udeležili, in tako je prišlo do tega, da imamo mi, sicer večino, nimamo pa onega števila poslancev, ki je potrebno za sklepčnost zbornice in zaradi tega je bil naš parlament obsojen na nedelavnost. Mi bomo še enkrat otvorili parlament, bomo še enkrat poklicali vse poslance, da sklenejo to, kar je nujno in potrebno za ljudstvo in državo, naj sklenejo zlasti zakon o volilnem redu. Če ne bodo hoteli priti, potem bomo morali začeti hoditi drugo pot. Toda odgovornosti za to pot nimamo mi, ampak oni ki nočejo z nami delati.

Program vlade je torej kratek: Proračun, davek na vojne dobičke, volilni zakon in potem takoj volitve. Ako hočemo v volitve, jih moramo nastaviti takrat, kadar mislimo, da bomo imeli mir na zunan in na znotraj v naši državi.

Kar se tiče notranjega miru, mislim in sem prepričan, da kakih večjih nemirov sedaj v bodočem času ne bo. Naša država je že toliko konsolidirana in ustaljena, da se nam ni treba bati kakih prevratov.

Vprašanje naših mej.

Kar se tiče naše zunanje politike, ste videli, da smo 5. aprila t. l. začeli demobilizirati, to se pravi, da se nađejamo, da se bodo vsi spori zaradi naših mej izvršili sporazumno in da ne mislimo na prelivanje krvi in ne na novo vojno, čeprav bi bili mi za njo bolj sposobni, kakor naše sosedne države, ne izvzemši Italije.

Mi nečemo krvi, mi hočemo mir, ki bo pa trajan samo tedaj, ako bo zgrajen na načelih pravice in medsebojnega spoštovanja.

Na Koroškem stojimo neposredno pred plebiscitom, pred glasovanjem, ali hoče Koroška k nam ali pa k Nemški Avstriji. Mislim, da ne bosta pretekla dva meseca, da se bo to glasovanje izvršilo.

Na Štajerskem ostanejo meje, kakor so bile, in je vsako drugo govorenje, ki še vedno ni prenehalo, le beganje našega ljudstva. Nemci in nemškutarji se bodo morali že sprijazniti z mislijo, da so v naši državi, ako hočejo ostati pri nas. Mislim, da to ne bo težko, ker pri nas ne bo treba nikomur trpeti gladu in pomanjkanja.

Toda ali bomo mi Nemcem in nemškutarjem dali vse one pravice, katere imamo mi Jugoslovani, že sedaj, ko ustanavljamo našo državo, ko polagamo temelje naši novi državi?

Kako si mi zgradimo hišo, to je naša stvar. Mi nikakor ne mislimo pri tem na njihovo staro načelo, ki ni krščansko in ki trdi, da so narodi dvojne vrste: Herrenvölker in Herdenvölker, da so gospodski narodi in narodi nižje vrste. Mi tega ne mislimo. Mi samo mislimo, da sedaj, ko udarjamo temelje naše države, da jih udarjamo sami. Ko se gradijo železnice in mostovi, se tudi ne kličejo tuji inženirji, ki niso zanesljivi.

Kako bo potem, ko si bomo enkrat hišo zgradili, o tem bomo še govorili. Udeleževali se bodo lahko zakonodajstva kakor vsak drug državljani.

Kar sem rekel za Štajersko, to velja tudi za Prekmurje in Medjimurje. Jaz se veselim, da so danes Prekmurci v tako velikem številu tukaj. Prekmurci in Medjimurci ostanejo naši, oni ostanejo Jugoslovani, na tem ne spremeni nič ne meč go-

spoda Horthyja še manj pa boljše vizem kakega novega Bele Kuna.

Meje Prekmurja in Medjimurja bodo ostale kakor so, one se ne bodo izpremenile niti nam v korist niti v škodo. Prosim gospode iz Prekmurja, da zanesajo to vest domov med svoje ljudi. Ona je tako sigurna, kakor je sigurno to, da nas je danes tukaj zbranih več tisoč.

Našim bratom v zasedenem ozemlju.

Tudi naše meje proti Italiji se bodo kmalu gotovile.

Vi sami veste, kako stojimo v italijanskem vprašanju. Meni se zdi težko, da bi odpirali tudi na tem shodu naše srčne rane. Mi te nesreče nismo sami krivi. Ako je kdo kriv, ni to naša stranka, tudi ne naša sedanja vlada, ampak oni, ki nam baš sedaj očitajo, da smo popustljivi glede reškega vprašanja. Mi nismo popustili glede reškega vprašanja, ampak oni, ki nam sedaj to očitajo, da bi s tem prikrili svoj lastni greh, ki se bo enkrat odkril tudi naši javnosti, da so namreč gotovili ljudje imenovali našo največje, najsrdnejše želje slovensko megalomanijo, slovensko nadutost in da niso hoteli drugače, razen kadar je bilo oficielno treba, izgovoriti niti imena Gorice, niti Trsta, niti Istre. (Velikansko ogorčenje.)

Vemo, da sedaj še ni prišel čas obračuna s temi ljudmi; toda prišel bo tudi čas za ta odkritja in za obračun s temi ljudmi. Danes nam se zdi potrebno samo eno: zdi se nam potrebno, da svečano poudarimo nanovo, da ostanemo zvesti, odkritosrčni bratje onih naših bratov v zasedenem ozemlju. Ti naši bratje v zasedenem ozemlju nam ostanejo kakor nevesta, ki misli nanjo ženin vsak dan in po katero pride, kadar bo domače ognjišče trdno ustanovljeno. (Velikansko navdušenje. Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Mi smo prepričani, da na zunaj v bližnji bodočnosti ne bo nobenega nemira in da zato lahko gremo v tako važne volitve, kakor so volitve za konstituantno, ko se polaga temelj celo državi.

Naše domače politične razmere.

Pogledati pa moramo tudi, ali je z ozirom na naše domače politične razmere in z ozirom na medsebojno strankarsko življenje pravi moment, da gremo v volitve. Zato si moramo ogledati od blizu tudi naše politične nasprotnike.

a) Samostojna kmetjska stranka.

Naši samostojneži se še vedno ne zavedajo, da so le privesek liberalnih krčmarjev, prekupcev in verižnikov. Ti se pa zopet ne zavedajo, da se dajo voditi samo po liberalni inteligenci. Tudi se ne zavedajo — in to je velika škoda — da so silno škodovali kmetjskemu stanu s tem, da so baš pred tako važnimi volitvami, kakor so volitve za konstituantno, razbili v marsikakem kraju kmetjsko sloglo in napravili nemir, nered in sovraštvo v naših kmetjskih vrstah. (Ogorčenje.)

Mi ne sovražimo samostojnežev in jih ne odhijamo. Kajti samostojneži v resnici na sebi nimajo nič samostojnega. Kar imajo dobrega na svojem programu in na svojih močeh, to imajo od nas. A niti to ni njihovo, kar imajo slabega. To so namreč pobrali — od liberalcev, iz liberalnih vrst. Kar je v samostojni kmetjski stranki nam tujega, tega ne maramo, kar je pa tam našega, temu so vrata vedno odprta! Ti samostojni naj pri-

dejo k nam, če hočejo delati za kmetjski stan in ves naš narod!

b) Liberalci.

O liberalcih bi ne smel pravzaprav niti govoriti. Kajti latinski pregovor pravi: De mortuis nil nisi bene. O mrtvih ne smeš nič govoriti razen, kar je dobro. Zato bom skušal jaz najti na njih vsaj eno dobro potezo, eno veliko potezo. Taka poteza je, da so v zadnjem času — zopet izpremenili svoje ime. (Smeh.) To je njihovo največje dejanje, da so se prekrstili — jaz ne vem, iz česa že, ker so se prekrstili že tolikokrat — v takozvane demokrate. Dosedaj še noben naslov ni odgovarjal bistvu in programu te stranke in njenemu delovanju in tako ne odgovarja tudi sedanjí naziv. Jud ostane Jud, če se tudi trikrat prekrsti. Mislim, da pravtako tudi liberalci ostanejo liberalci, pa naj si tudi vsako leto izpremenijo svoje ime. (Veselost.)

Pri nas doma se pojavlja ta stranka s tem, da nas pridno napada v listih, da nas napada po shodih in da razbija naše shode. To je njeno delo doma, ki ga vidimo dan za dnem. Tudi v Belgradu so nam jako prijazni. Tudi tam ne obstoji njihovo delo morebiti v ustvarjanju velikih zakonov, tudi ne v izčiščenju korupcije v naši državi, ampak nasprotno: njihovo glavno delo je korupcija in napadanje drugih poštenih strank.

Pokazali so, čeprav so se prekrstili, da so njihove kosti ostale stare. Kakor so se v Ljubljani vezali z Nemci in nas napadali, da nismo Nemcem dovolj prijazni, kakor so v Gradcu ob času naše obstrukcije molodovali za nemško pomoč, tako misli ta mala stranka tudi sedaj, da je treba najti pokroviteljev pri Srbih. Zato nas v Belgradu denuncirajo in opravljajo. Toda vse to jim nič ne pomaga; tudi Koroščeve bluže, modrci in puder jim ne bodo nič pomagali. (Živahna veselost.) Nas ne bodo odtrgali od Srbov, mi ostanemo zvesti poštenim srbijanskim strankam, kakor sem prepričan, da ostanejo tudi oni nam zvesti. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Prepričan sem, da bo prej prišla smrt v liberalno stranko nego nas bo odtujila od poštenih srbskih strank. Samo eno je, kar nas žali, kar nas boli in kar moramo tu tudi odkrito povedati, in to je, da so se tega lažnjivega denuncijantstva, te grde, ogabne gonje, tega strastnega napadanja, intrigantstva in kujskanja udeleževali v prvi vrsti kot voditelji liberalni poslanci iz zasedenega ozemlja. (Ogorčenje klici: »Fej! Sramota!«) Mi smo mirno gledali, ko so se ti zastopniki naših bratov v zasedenem ozemlju potili po belgrajski kaldrmi (dobrih cestah) za minljivo dobrobo svojih lastnih žepov. Sedaj pa, ko napadajo nas, ko nas hočejo odtujiti od naših srbskih bratov, ko hočejo zanesti sovraštvo med slovensko in srbsko ljudstvo, moramo povzdigniti svoj glas in reči, da nam je žal, da so se ravno zastopniki iz zasedenega ozemlja tako spozabili, da so zašli na najgrša pota strankarskih strasti.

Socialpatrijotje.

O samostojnežih in liberalcih sem govoril. Sedaj pridejo socialpatrijotje na vrsto. Vi veste, da je sv. Peter Kristusa trikrat zatafil, predno je petelin dvakrat zapel. Jaz mislim, predno bo g. Kristan tretjkrat prišel na ministrski stolec, ga bo zatafil zadnji socialpatrijot, da socialistične stranke takrat sploh več ne bo. (Veselost.)

Komunistična stranka.

Za edino resnega nasprotnika, s katerim se moramo baviti, smatram s svojega stališča samo komunistično stranko. Pa

tudi komunistov se naša stranka ne boji. Mi hočemo zemljo in teren, na kojem stoterem stojimo. Da v tem oziru nismo plašljivi. Da v tem oziru nismo plašljivi, ampak odločni, da se borimo tudi s to stranko, ki ji ne odrekamo socialnega mišljenja, to nam kažejo današnje resolucije, ki se bodo prečitale.

Mi smo prepričani, da je samo izobrazba človeške družbe zmogla dati človeški družbi res trajni mir in red. Kdor hoče mir in red, kdor hoče sploh blagor našega ljudstva in naše države, se mora približati naši stranki. Liberalna zdravila, ki znajo zdraviti, so postala voda, ki je neužitna in škodljiva. Samostojna zdravila, samostojni program so kakor Marijacejske kapljice ali Elsa-Fluid, ki mogoče nič ne škodi, gotovo pa tudi nič ne koristi. (Veselost.) Boj prihodnosti, boj, ki se bo resno bojeval med strankami, je samo boj med krščanskim socializmom in med komunizmom. Mi hočemo krščanske kmete in delavce, mi hočemo krščansko inteligenco! Tukaj bomo postavili svojega moža, da ohranimo red v človeški družbi pri nas. (Klici: »Tako je, živjole!«)

Naše ideje zmagovite.

Mi smo prepričani, ako pogledamo na naše nasprotnike, da bomo mi v Sloveniji zmagali, kajti naša stranka je stranka zdravih idej, stranka čistega kulturnega dela, stranka vztrajnega, neumornega dela. Znano je, kako napredujemo na Hrvaškem, ne po naši zaslugi, ampak po zaslugi naših prijateljev, kakor sta tukaj dr. Šimrak in Barič. (Živahni »Živjole!«) To so pokazale zadnje občinske volitve. Ideje, na katere prisega vsak naš pristaš, te ideje so našle odmev tudi pri hrvaškem kmetu v zadnjem selu. Marsikje se še ni znalo, ali se je naša stranka že udomačila ali ne, ali je sploh znan njen program, toda brzojavlj so nam prinesli vest, da je Pučka stranka zmagala tam na celi črti. (Navdušeni vzklici odobravanja.)

Ne samo, da so si osvojila naša načela srce hrvaškega kmeta, ampak vidimo tudi, da je ideja prijateljstva do kmetjskega stanu, ideja socialnega dela preobrazila družbo tudi po hrvaških mestih. Doživeli smo veliko veselje, da so Zagreb, Osijek in druga velika mesta volila tudi pristaše naše hrvaške pučke stranke.

Bodočnost je HPS.

Hrvaška je naša nada, Hrvaška je ona, o kateri vemo, da bo igrala v krščanskem pokretu bodočega časa veliko vlogo. Mi vemo, da bomo v tem pokretu našim bratom Hrvatom zvesto stali ob strani. Kakor jim sedaj mi pomagamo, tako se bomo mi od njih učili, kadar postanejo mogočni v svoji lastni domovini. Naša bodoča naloga na Hrvaškem bo, da ne organiziramo samo politično — to se dela sedaj — ampak mi hočemo hrvaškega seljaka tudi gospodarsko organizirati. Že bodoči mesec bodo naši najboljši združni organizatorji šli na Hrvaško, da tam tudi združno organizirajo hrvaškega kmeta, da hrvaškega kmeta rešijo pijavk, da ga pripravijo na bodočo dobo socializacije in prosvetljenja, ki gotovo pride prej ali slej.

V Baranji, Bački in Banatu se razmere za našo stranko niso poslabšale. Mi čujemo vsak dan, da se ideje naše stranke širijo tudi v onih krajih, katerih marsikdo od nas niti ni videl, niti jih ne pozna. To kaže, da Hrvatje, po svoji veliki večini stojijo v taboru Pučke stranke, naše sestre na Hrvaškem. (Živahni klici: »Živjole!«)

Prepričani smo, če bomo pri prihodnji volitvi za konstituantno imeli one uspehe,

kakor smo jih videli sedaj pri Hrvatski pučki stranki pri občinskih volitvah, da potem ne bomo zastopani z borimi 10 poslanci, ki pri okroglo 300 glasovih vsled svojega števila ne morejo veliko pomeniti, ampak da bomo potem zastopani približno z 1/3 vseh glasov. Potem bo slovenski in hrvaški kmet imel tudi večjo besedo nego danes. Potem bodo naši poslanci tudi lahko nosili odgovornost in radi bodo odgovarjali za vse, kar se bo zgodilo v naši državi, kajti njihova moč se bo avtomatično razvijala v različne veje našega državnega ustrojstva.

Delo!

Če pregledamo našo stranko, tedaj vidimo, da je v zadnjem času naša stranka izgubila tla, izgubila zemljo, izgubila svoje pristaše samo tam, kjer se ni nič delalo. Toda, kjer je bilo tudi najhujše nasprotno gnezdo, a je naš človek segel z velikim pogumom v sršenovo gnezdo, če je naš človek začel govoriti, združno delati, razlagati program naše stranke, ljubezen do ljudstva, kjer se je tako delalo, tam je naša stranka povsod zmagala in pobedila nad nasprotniki — in naj so bili oni tudi najhujši naši nasprotniki. Z delom krščanske ljubezni, s podučevanjem sploh se je naša stranka zopet okrepila, četudi je trenutno kje kaj izgubila. (Tako je!)

Zato pravim: V bodočnosti bomo mi zmagali! Toda eno je potrebno, da delamo po načelih naše stranke. Ako se to zgodi, potem je zmaga naša! (Dolgotrajno burno odobravanje in ploskanje.)

POLITIČNE NALOGE STRANKE.

O političnih nalogah stranke v bližnji bodočnosti je poročal g. dr. Jakob Mohorič.

Cenjeni zbor! Dobro se spominjamo vsi skupaj časov med vojno. Takrat so bile vse naše misli obrnjene na to, da bi se čimprej končala strašna morija. Vse naše misli kakor tudi vojakov na fronti, so stremile samo za koncem vojne, ker smo upali, da bo prenehalo vse trpljenje in pomanjkanje. Po vojni se je pričelo kazati, da je ta dolgotrajna vojna v brezdelju uničila pridelke prejšnjih let, onemogočila poljedelstvo, ker so bile po vsem svetu odtrgane ogromne množice od produktivnega dela. Spoznali smo, da moremo samo s trdnim delom napraviti red in ustvariti udobnejše življenje nam in zanamcem. Prvi trenutek se je pojavilo med nestrepežnim nezadovoljstvom in nekako razočaranjem. Pokazalo se je, da smo se v prejšnji dobi premalo spoznali s Hrvati in Srbi, da smo bili preveč odtujeni. Srbi so se morali boriti z vsemi sosedi in niso mogli v drugih ozirih napredovati tako, kakor bi bilo želeli. Vsi smo se sicer zavedali, da naš klič glas naše krvi, zavedati pa bi se morali, da nas je usoda v našo nesrečo predolgo ločila. Z golimi zakoni se ni moglo doseči zadovoljstvo. Samo z zakonom ljubezni, ki se kaže tudi v pomanjkanju, je to mogoče.

V tem času se je posebno pokazala breznačnost naših nasprotnikov. Videli smo, da so liberalci izgubili vsako bitko, ker niso imeli pravega programa, ker niso poznali resnega dela za dobrobit ljudstva, ki so ga gospodarsko zanemarjali, ker niso imeli pozitivnega programa. Radi tega je tudi nastala med njimi nezadovoljnost. Najprej so mislili, da bodo pridobili tla v naši domovini s tem, da so izpremenili svoje ime. To ni pomagalo. Medtem je vsaka nezadovoljnost med njimi rodila nove misli, nove stranke in organizacije. Mislili so, da bodo s tem uničili nas, pa so sebe. Posebno zanimivo je v tem pogledu, kako je prišla v njihove vrste mladina,

LISTEK.

Spomini starega dekleta.

Francoski spisal René Bazin. Prevel F. P. Hrast.

(Dolje.)

Vprašali sem natančneje in gospodični Caille sta mi povedali, da sta se bili naročili na dvoje romanov, ki so jih ilustrirali »največji umetniki« in ki jih je izdajala »največja knjigarna na svetu« v Parizu. Bili so to »Misteriji velikega življenja« in »Vesele ljubavi«, dva romana, ki sta si jih bili izbrali v veliki listi najboljših del za rabo revnih. Veliko življenje je zanimalo starejšo, ljubavi, s pristavkom »vesele« so ugašale drugi, ki ji je dvorjani neki delavec iz vasi. En zvezek na teden, en zvezek po petinsedemdeset centimov — breme ni bilo težko. Nasmejali se bosta za ta denar, imeli bosta čtiva, podob in sanje, ki jim bodo vedno sledile. Ali sta se mogli ustavljati?

»In potem, gospodična,« je pristavila Marija, »bila je tu neka dama, ki je prišla nalašč iz Pariza, da sva podpisali; bila je pri nas več kot eno uro; bila je tako lepo oblečena in govorila je tako in tako hitro, da ji nisva mogli ugovarjati. Obljubila nam je nagrade.«

»Meni ogledalo,« je rekla Jožefina.

»Meni pa polico,« je rekla Marija. »Samo darilo se ne dobi prej kot po petdesetem zvezku in da jo dobive, je treba poslati še dvajset frankov doplačila... Ah, gospodična, če mi mogla pustiti vse skupaj!... Ni lahko zame, da imam pri gospodinjstvu poldrugi frank dolga na teden. Nisem tega še povedala svojemu zaročencu.«

»Tudi jaz ne svojemu možu, gospodična. Odkar berem »historije velikega življenja«, si moram zmerom izmisлити kako laž, kadar me vpraša za račun. Kako rada bi, da bi tega ne bilo! Če bi nama mogli pomagati Vi iz te zadrege, moji sestri in meni!«

Računale smo, sklonjene vse tri na mizo, kamor sta zaklepali v predal »dvoje« zvezke, prospekte največje knjigarne na svetu in naročilo, žal, tudi dvojino in pravilno podpisano. Vsaka je bila že izdala štirinajstdeset frankov. Toda to še polovica objubljenih svote ni bila! Za »historijo« in njihovo nagrado je bila dolžna Marija 135 frankov 50 centimov, in Jožefina za »Vesele ljubavi« 123 (frankov 50 centimov. Vedeli sta za števili, toda kot sta jih zopet videli, napisani s svojo roko na kos papirja za zavijanje, sta začeli jokati. Nalezla sem se tega tudi jaz in sem odšla, nezadovoljna sama s seboj, ker nisem mogla najti zdravila ali formule za up za naročilo, ki sta me prosili zani.

Ko sem prišla domov, sem se izpra-

ševala: Kaj naj storim? Pritožiti se pri prokuratorju republike in ovaditi to trgovino, koje žrtev je vsa dežela? Toda pripravljene so bile vse varnostne odredbe, vse v redu, nič proti zakonu. Ali naj se vsaj kot uvažena pritožim, skušam spraviti jih v strah, ali povem podvzetniku, kaj mislim o teh popularnih romanih po sto frankov eden, o njihovem tekstu, o njihovi leso-rezih in nagradah? S tem bi ne dosegla drugega kot obogatila njihov zbirko avtorjov. Vse to jim je bilo že rečeno in Marija in Jožefina sta bili potratili že šest zvoink in povedali šestkrat svoje nnenje, v tako jasnih besedah, da so morali razumeti. Že sem hotela storiti isto, kar se spominam na neki izrek, na devizo nekega scijskega odvetnika, ki je dejal: »Zadnji prizkus proti nasprotniku je, da silno apeliramo na kako čednost, ki mu manjka najbolj. I.e. izbrati si jo je težko.« Na katero čednost naj se sklicujem? En trenutek sem bila vs iz sebe. Pustila se u pravičnost, radi misli, ki jih lahko vzbudi ta beseda. pustila čast, kot nekoliko dvoumno in se odločila za rahločutnost. Obrnila sem se na dobrotno srce največje knjigarne na svetu v osebi njenega upravitelja. Naslikala sem revščino svojih varovank, kako jma je žal, da sta podpisali in kako želite, da bi ne dobivali več teh luksurijskih zvezkov, njuno in moje zaupanje v podjetnikovo dobrohotnost. Priložila sem znanako za odgovor, napisala v lepih po-

tezah ime sestrinega gradu in oddala pismo na pošto.

Najeksačnejša povzetta ne odgovore takoj, kadar jih človek prosi za kako uslugo. Na odgovor največje knjigarne na svetu sem čakala tri tedne.

Nekega jutra, proti koncu decembra, mi je prinesel pismonoša, zapečatene v kuverti iz slabega papirja, petero vrstic, lepo napisanih in pod njimi neko nečitljivo podpisano ime.

Poskočila sem veselja, ko sem jih prebrala in takoj sem se odpravila na pot v vas. Ko sem hodila med vežami, sem čutila, kako sta mladost in veselje ista stvar. Nisem bila zasopljena pri hoji, in med snegom sem opazala travo. Košček papirja, ki sem ga bila spravila za bluzo, me je grel. Zdelo se mi je, da sem še majhna in da nosim v rokah novoletno darilo ene svojih sestra: »Glej, kaj so mi dali zate!« Trije pašniki pred brško vasio so se svetili kakor preje. Ženske, ki sem jih srečavala med potjo, so se mi nasmešale ena za drugo, kot da so uganile. Neka stvariteljska sila je bila v meni in prenavljala svet pred mojimi očmi.

Ko sem stopila v hišo gospodičen Caille, je pomivala Marija, v lesenih čevljih in visoko spodrecana, pod v delavnici.

»Pokličite svojo sestro,« sem ji rekla.

»Imam odgovor.«

Ker sem se naredila resno, je mislila

prejšnji radikali. Mladina je izpregledala, ker pa je bila brezverska in svobodomišelnina, se ni hotela priključiti naši stranki, ampak je hotela svojo stranko reformirati, pomladiti. Postavili so svojčas za načelo: Iz naroda za narod! Mi se pa vsi spominjamo, da voditelj teh mladincev, bivši deželni predsednik dr. Žerjav, tega gesla ni znal izvajati. Ljudstva ni poznal, kajti s prisilnimi sredstvi je hotel vplivati nanj in uveljaviti svoj absolutizem. Dr. Žerjav ni pokazal zanimanja za to, kako ljudstvo misli, temveč hotel ga je vladati z uradništvom. Ni dopustil, da bi ljudstvo samo volilo n. pr. občinske zastope, spraševal je za mnenje žandarje in okrajne glavarje.

Ko so pristali izpregledali vse delo svojih voditeljev, so si ogledali tudi vsako bilko, po kateri bi se mogli rešiti. Take bilke so jim bile strokovne politične stranke.

Krščanska solidarnost.

Tudi v naših vrstah smo preudarjali, ali bi ne kazalo, ustanoviti strokovne politične stranke. Za to je bilo v naših vrstah največ pravice, ker je bil v njih ogromen del kmetkega stanu in v prvi vrsti bi bil upravičen naš kmetki stan, da si osnuje svojo strokovno politično stranko. Naša stranka bi to vzdržala, ker je kmetki stan enoten in ker še vedno stoji trdno na načelih krščanstva. Vendar so naši kmetje prišli vsled različnih razlogov do prepričanja, da ne kaže ustanavljati kmetke stranke. Uvideli so, da imamo povsod člane različnih stanov. Pri nas vidi kmetki oče, da ne more dostikrat vseh sinov posvetiti kmetijstvu, pa jih pošlje učiti se rokodelstva ali pa študirati, v mnogih slučajih pa morajo tudi iti v tovarne, ako niso z doma dovolj preskrbljeni. Ravno med vojno smo videli, kako so naši obrtniki, delavci in drugi hodili po živila na deželo k svojim sorodnikom. Skoro nimamo delavca, niti inteligenta, ki bi ne bil iz kmetkega rodu. Vsi izhajajo iz kmetke hiše. Naše kmetko gospodarstvo tudi v bodoče ne bo zmožno, da bi preživelo vse svoje otroke doma, da bi mogli vsi naši ljudje ostati v domači hiši. Zato je tudi v srcih vseh naših kmetov zapisano, da ne govori slabo o drugih stanovih. Naš kmet želi delavcu in rokodelcu, da ima za svoje pošteno delo tudi pošteno plačilo. Vendar pa poleg tega, da priznava pošteno plačilo, tudi pravi: »Kdor ne dela, naj tudi ne je.« V tem zmislu ne bo treba našemu kmetu zapirati vrat pred drugimi sloji.

Pri tej priliki lahko tudi poudarjam, da bo ta razvoj šel še dalje naprej, kajti ravno naša Slovenija je poklicana, da postane industrijska dežela v Jugoslaviji, vsled česar bo kmetki stan tembolj zvezan z delavskim. Mi imamo že sedaj cele kmetke občine, kjer se že sedaj ne morejo preživljati z izključno kmetijskimi pridelki, temveč morajo iskati zaslužka tudi pri delih, ki spadajo v delavski stan. Če se bo naša dežela industrijalizirala, bo ta zveza postala še veliko tesnejša in bo težko ostati kmetu v posebni kmetijski stranki.

Vsaka moderna država skuša postati velika in močna, da more sama sebi zadostiti. Pokazalo se je, da taka država, ki ne izdeluje vsega doma, ni popolnoma samostojna država, ker je navezana na prijaznosti sosednjih držav in se mora vedno ozirati, da se komu ne zameri in da dobi, kar potrebuje. Enako je s strankami. Stranka, ki je izključno navezana na en sam stan, ne more sama sebi zadostiti, ker mora vedno sklepati z drugimi strankami dogovore, ali pa se postaviti na stališče diktature nad drugimi stanovi, kar

vodi do revolucije, do boja med državljani.

Zaradi tega tudi krščansko stališče tega principa ne odobrava in je tudi naša stranka to misel odklonila. Ko so pričeli liberalci organizirati samostojno kmetijsko stranko, so podali s tem tudi socialnim demokratom priznanje, da smejo iti na kmete, ker so takoj dobro razumeli, da bi se iz stanovskih bojov okoristili. Od tedaj datira napad socialnih demokratov na kmete. Došli so na kmete in od tega časa se kaže razbijanje enotnosti kmetkega stanu. To ne pomeni nič drugega, kakor razbiti edinstvo kmetke hiše, napraviti razdor med posli in gospodarji, med onimi, ki ostanejo na kmetki grudi, in onimi, ki bodo šli po svetu.

Najbolj žalostno pa je, da se je začelo vlačiti to sovražstvo v naše kmetke hiše od strani ljudi, ki nosijo ves čas na jeziku — besedo ujedinenja. Le ako bomo ujedineni v pravem pomenu besede, se nam ni bati nobenih preobratov. Naša vodilna ideja mora biti ideja solidarnosti stanov. Zato smo to idejo vedno proglašali kot najodkritosrčnejši izraz naše resne volje za ujedinenje, ki pa se mora najprej zvršiti doma, kjer je najlažje.

Včeraj smo ugotovili, da nam ni treba delati nobenega novega programa. Naš program je določen v resolucijah katoliških shodov in tudi vseh prejšnjih skupniških shodih in vsled novih razmer nam ni treba izpreminjati niti najmanjše točke. Če smo v tem oziru v našem programu kaj popravili, se to ne more imenovati pravzaprav popravljanje.

Tako smo danes še enkrat slovesno proglašili solidarnost med stanovi, ker so razni ljudje pozabili, kako nedosežne slabosti posledice more roditi razkol.

Za ujedinenje in samoupravo.

V političnem delu svojega programa pa poudarjamo, da smo za bodočnost določili smernice v naši novi državi.

Stojimo na stališču ujedinenja in naša stranka se je v prvi vrsti borila za ta načela ter je gotovo, da jih nikdar ne bo izdala. Vendar pa to ne sme ostati prazna beseda. Mi to razmerje razumevamo popolnoma stvarno. Nam ne gre za to, da pridobivamo prazne zmage, ampak hočemo postaviti načela, po katerih bomo tudi delali. Ako se danes govori o tem, ali naj imamo centralizem ali samoupravo, potem moramo kot ljudska stranka priznati, da stojimo na stališču, da se morajo stvari, ki se morejo dana rešiti vsled poznanja razmer, rešiti v občinskih, okrajnih in pokrajinskih zastopih, drugo pa, kar bi se moglo povolnejše rešiti v središču države, pa v osrednjem parlamentu. Zahtevamo najširšo upravo okrajev in občin, ki jih je narava sama napravila enotne. Isto zahtevamo glede pokrajin, kajti le potom samouprave se bodo po naravi v enoto združili kraji mogli gospodarsko dvigniti. — Ljudje, ki so tam doma, ki so vsak čas na mestu, bodo edino poznali potrebe in vedeli za odpomoč.

Državi naj se da, kar ji gre, občinam, okrajem, gospodarskim enotam pa zopet svoje, kakor žele prebivalci. Vsak drug način ujedinenja bi ujedinenje le razbil in ogrožal državo.

Boj strankarski upravi.

Zahtevamo, naj se uprava vodi v ljudskem zmislu in da vsak uradnik zaveda, da je njegov prvi zakon ta, da služi brez vsake pristranosti namenom države in ljudstva. Ravno dr. Žerjav je hotel pri nas vpeljati vladno uradništvo in sicer samo onih uradnikov, ki so bili njegovi politični pristasi, medtem ko je vse druge uradnike

istotako dal vpreči v politični voz. Tegg ne bomo nikdar dopustili. Ko so se različni uradniki zbalili odgovornosti, potem je začelo liberalno časopisje pisati, da je naša stranka sovražna uradništvu in da mu noče priznati, kar mu gre. Ugotavljamo, da spoštujemo vsakega uradnika, naj bo kakršnegakoli prepričanja, samo da je na svojem mestu edinole uradnik in nič več in da bo šel pred njegovo sodbo vsak pristal. Zato pa naj dobi uradništvo tudi primerno plačo in nikakor ne odobravamo načela, da si mora uradnik zaslužiti tudi kaj postrani. Vsak uradnik pa je pred našo stranko za vsak političen greh odgovoren in ga ne more ščititi uradna služba. Glede našega učiteljstva je stališče znano.

Naše ljudstvo in inteligenca.

Med našim ljudstvom vlada veliko nezadovoljstvo proti inteligenici. Vemo, da je tej nezadovoljnosti kriva inteligenca sama, ker je velik del ljudstvu odtujen, ker meni, da je neizmerno vzvišen nad ljudstvom. Pokojni dr. Krek je vedno naglašal, da je dolžna inteligenca vrniti ljudstvu skrb in trud, s katerim jo je pošiljalo na visoke šole, zlasti s tem, da izpolnjuje svoje socialne dolžnosti. Naj vračajo onim, ki so zanje trpeli. Zato je dr. Krek zanesel med naše akademike misel, da morajo biti prvi služabniki ljudstva in danes štejemo že cele vrste naših akademikov, ki so prišli iz dr. Krekove šole, ki so pripravljeni delati za ljudstvo. Mislim, da naša stranka tega sodelovanja ne bo odklonila, kakor hitro pa bi se pokazalo, da iščejo samo osebnih koristi, jih bo znala odstraniti iz svojih organizacij. Zvestoba za zvestobol (živahno odobravanje.)

Dvoličnost demokratov.

Naši nasprotniki so v prvem trenutku mislili, da je SLS kot krščanski stranki odklenkalo. Mislili so, da bo vse, kar je pravoslavno v Jugoslaviji, šlo z njimi proti nam. Ze danes pa vidimo, da je zgodovina pokazala, kako so se zmotili. Mi bomo vedno zahtevali prosto izvrševanje verskega prepričanja v vsaki obliki in za vsakega. Na drugi strani so hoteli očistiti stranki, češ da so njeni voditelji zvezani z radikali, ki so vendar pravoslavni. Mi pa si štejemo v čast, nuditi pomoč tudi pošteno mislečim pravoslavcem, ker tudi ti bodo stali na stališču, da je treba dati vsakemu prostost glede izvrševanja verskega prepričanja. Vsi, ki hočejo odpraviti pozitivno stališče krščanstva, dosedanje krščansko moralo, bodo tudi pri drugih Jugoslovanih našli na odpor.

Sedaj, ko smo postali enakovredni činitelj samostojne države, moremo zavzeti tudi drugačno stališče glede naših bratov v tujini. Živeti hočemo v miru z mogočnimi narodi entente. Zlasti nas veže bratska vez s severnoameriškimi Zedinjenimi državami, kjer imamo 200.000 Slovencev in pol milijona Jugoslovancev. Ta faktor bo ostal tudi za bodočnost velikega pomena. Upamo, da bomo to vez sedaj mogli bolje izpopolniti kot prej v avstro-ogrski monarhiji. Naj velja naš pozdrav tudi tem bratom v Severni Ameriki.

Predvsem moramo med ljudstvom dvigniti pravi zmisel za načela, za katera se bomo morali boriti na vseh koncih, da bodo oni brez načel, ostali brez uspeha. Na teh načelih bo postala stranka močna kakor je močna država, ki zastopuje sama sebi, kakor more biti močna stranka, ki združuje vse poštene stanovce, ki hočejo vsa vprašanja sporazumno in mirno po krščanskih načelih urediti. S to stranko bomo šli skozi veliko dobo in ne bomo se varali z otročiji načrti, ki se porajajo

sami. Samo tako bomo gradili pot naprej. Proti praznim načrtom nasprotnikov pa postavimo organizacijo dela, da bodo vsi napadi nasprotnikov ostali brez uspeha. (Burno odobravanje.)

Pozdrav knezoškola dr. Jegliča.

Nato je prebral predsednik dr. Korošec nastopno pismo:

Presrčen pozdrav vsem našim mnogostevilno zbranim zaupnikom. Prodrila je demokratična ideja; sedaj zares ljudstvo zboruje. Krščansko ljudstvo govori in sklepa o vsem, kar je v soglasju z božjo voljo za njegovo dobro in koristno. V prizadevanju za splošno dobro naj se vsi stanovi organizirajo in organizirani skupno nastopajo v medsebojni ljubezni in obzirnosti. Blagoslov božji za uspešen splošni napredek želi vsem

† Anton Bonaventura, škof.

Poslanec dr. Šimrak.

Gospod predsednik minister dr. Korošec je pozdravil Hrvatsko pučko stranko. Bratje Slovenci! Težka je naša borba; Hrvatska pučka stranka v Hrvatski in Slavoniji, v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji se mora boriti na petih frontah: mi smo morali vzdrževati veliki boj proti zaveznikom vaših demokratov, ki so — kakor sem rekel v parlamentu, radi česar so se razljutili nad menoj — svoj čas pisali proti naši stranki, da so v njeni sredi večji izdajalci habsburške monarhije, nego je bil sam Princip, ki je umoril prestolonaslednika. Ko bi mi šli gledat po njihovih omah, bi našli v mnogih še odklonjanja madžarskih grofov. (Veselosť.) Oni so svoj čas proti našim narodnim ljudem v Zagrebu rabili bajonete in batine, danes jih pa hočejo rabiti za svoj centralizem. In res se rabili v Slavoniji proti našim kmetom batine in bajonete! (Klici: »Sramota!«)

Jaz sem nastopil proti temu na Hrvatskem in v Slavoniji. Gospoda! Če bi Vi poznali trpljenje naših ljudi pod bivšim »demokratskim režimom«, bi Vi rekli, da se kaj takega ne more zgoditi nikjer v Evropi, kaj šele sredi naše države.

Mi se moramo boriti dalje — in to povem odkrito — proti onim, ki nimajo bistrih, jasnih pojmov niti v kulturnem, niti v narodnogospodarskem, niti v socialnem in niti v političnem oziru, proti onim, ki hočejo ustvariti stranko, ki bi bila pravi konglomerat. V njej bi bil zastopan vseprijetelj prav tako kakor mali kmet, ki nima pol orala zemlje, velekapitalist in mali človek. Zato pravijo: »Vsi Hrvatje v eno stranko!« Mi se moramo boriti — in to je žalostno — proti duhovnikom, ki so bili pri občinskih volitvah na isti kandidni listi kakor pripadniki framazonških lož.

Mi se moramo boriti tudi proti neke-mu človeku — Radiću — ki je rekel leta 1903 v Belemgradu, da bo takrat srečen, kadar ga bo Rim proklel. Danes se pa hoče laskati našemu seljaku.

Naš seljak je izpregledal tudi igro socialpatriotov a la Korač, ki si je pridobil kot proletarec prav čedno premoženje, in se je pričel združevati. Nas je sicer še malo število, ki moramo javno delovati in organizirati našega seljaka, toda naš seljak se je pričel organizirati kar sam. Jaz in moj tovariš Banič sva prišla nekoč v kraj, kamor ni bil prišel poprej noben inteligent organizirati ljudstvo, pa sva našla tam že kmetko organizacijo. Ljudje so se bili organizirali kar sami.

Proti geslu: »Vsi Hrvatje skupaj!« smo nastopili z geslom: »Hrvatski in slovenski kmet mora voditi oba isto politiko, morata tvoriti eno samo stranko!« Ko se bo-

Marija, da je bil odgovor slab. Stopila je počasi pet ali šest korakov, z metlo pokoncu kot bi bila palica in se ustavila na pragu sosedne sobe in poklicala sestro z neko odurno gesto z glavo, stisnjeno med pleča. Jožefina se je takoj prikazala, se naslonila med vratmi nanjo, me zagledala, razumela in postala vsa resna.

Potegnila sem pismo iz zavitka. Začela sem čitati:

»Gospodična, v posesti Vašega cenj. pisma z dne 5. t. m. Vas spominjamo na to, da ni v naročilni točki, da bi se mogla pogodba razvezati...«

Obraz sta se stemnila. Jaz sem nadaljevala:

»Vendar dovolimo, kakor tudi težko, ozirajoč se na razloge, ki ste nam jih popisali, da se gospodični Caille odvezeta od pogodbe.«

Začula sem krik: »Hej, mati!« Ne vem pa, kdo je zakričal: moji šivilji sta stekli naglo k meni in kot da sem postala naenkrat njuna starejša sestra, sta me objeli, vzklicali, me izpraševali o pismu: »Je-li mogoče?... Nisve več dolžni ničesar?... Oh, gospodična, kako sem vesela!... Jaz radi svojega moža!... In jaz radi mojega zaročenca!...«

Bila je to kratka minuta popolnoma brez vsake zveze in čisto bratska.

Ko se je prikazala stara mati, se je končala. Mati Caille, sloka, nagubaneča obraza, si je brisala, kakor imajo na-

rice navado, roke ob predpasnik in rekla z drugega konca sobe:

»Dobro sem vedela, da bo danes srečen dan. To ni moglo manjkati. Ali se spomniš, Marija, da nisi mogla spati celo noč? Na kaj si mislila?«

»Na nič.«

»To je prihajalo, vidiš! In ti, Jožefina, ko si šla davi na vrt, ali ni bilo po grmovju več kot deset ptičev, ki so te zagledali, hodili za teboj in se te niso bali?«

Dekle pa, ki ni hotela pokazati, da je babjeverna in ki je duhovita, je pogledala name in odgovorila:

»Najlepša nagrada je pač, da nismo ničesar več dolžne!«

16. Samec.

Med starimi fanti, ki sem jih poznala, nisem nikoli našla tega, kar sem srečavala pri toliko starih dekletih: poklica. Samski stan je zanje ne toliko tisto miroljubno stanje kot pa dogodek, ki se vleče na dolgo ali pa upornost, ki se utrjuje. V njihovih slučajih je neki razkol; oni se ne pokoravajo — ženskam že seveda ne, moj Bog! — ampak tudi tistemu zakonu ne, ki dopušča pri moških med srečnimi izjemami le svetnike. Trdijo sicer nasprotno, ampak njihova slaba volja kaže njihovo zmoto.

Ko sem bila še majhna in ko sem potovala s svojimi starši enkrat po Bretagni, drugič po Verdžji, po krajih, kjer so pristave kot otoki med širnim, neizmer-

nim poljem, in države, ki jih vlada en gospodar, sem opazila pogosto ob gospodarjevi strani možakarje štiridesetih ali petdesetih let, ki so naprezali ali sprežali vole, orali ali gonili na sejem naprodaj kobilo z zrebetom. Pri delu so bili bolj skrbni in natančni kot so navadno hlapci po pristavah. Pozdravljali so kot ljudje, ki so domači in ki sprejemajo obiske. Povprašala sem po njih. Bili so ali starejši sinovi ali bratje, ki se niso bili hoteli oženiti, da bi posestvo na padlo v roke dninarjem, delali na njem samo pridno in požitvalno, sami bližnji sorodniki, z enim samim gospodinjstvom in eno samo gospodinjjo, ki je skrbela za piskre, perutnino, skrinje in mizo. Pravili so, da so bili v splošnem malo mračni, toda pošteni, zelo varčni, večji divji lovci kot straže same in pripravi za vsako delo, kakor ljudje, ki nimajo skrbi, naj je bilo treba popraviti kaj pri vozu, plesti košare in jerbace, klestiti orče z najvišjega vrha ali žvižgati, kadar so korakali pred volmi. Bili so del skupnosti in del tistega velikega dela, resnično lepšega kot najlepša umetnina: kmet-ske družine po vernih krajih.

Moški iz »družbe«, ki se ne ženijo, nimajo tako določene vloge. Očetova hiša jih zadržuje le redkokdaj in jim ne nudi drugega kot zavetje »brez dolžnosti in brez pravic«, kakor bi rekel filozof. Vzemo jih k sebi, jih prenašajo, s pravo besedo: trpe jih pač. Ustvarjajo si lahko dolžnosti

— nimajo jih sicer nič — in vsak ve, da so te dolžnosti majhne važnosti in kratke. Vloga Antigone je ženska vloga. Vloge rediteljev in varuhov otrok brez staršev prevzemo navadno ljudje, ki imajo že družino. Zakonski jemljejo tuje otroke za svoje, ali pa device.

Gospod Lionel, moj sosed v Boci, ni vzel za svojega nikogar. Poznam ga še iz otroških let in on me je celo tikel skozi do tedaj, ko sem začela nositi dolga krila. Ostala sva jako dobra prijatelja, ponavlja mi to pri vsaki priliki. Deset let je starejši kot jaz in bi imel torej že pravico do sivih las. Toda odločil se je raje za lepo plešo z nizko in skoro črno krono. Ima lepe, ravne poteze, globoke oči, dolgo, četrveroglasto brado, kakor kak asirski princ in postave je še tako drobne, da bi bile stare dame v stanu, da bi mrmrale, če bi sedel pred klavirjem: »Kako strastno igra ta mladi mož! Se Vam ne zdi?« Njegovo življenje se je zdelo marsikomu zavidanja vredno, predvsem njemu samemu, kajti izpreminjal ga je lahko, kakor se mu je zdelo. V petnajstih letih se noben lovec ni zabaval toliko kot on: povabil ni nikdar nikogar, češ, da je njegov lov preskromen, njeja pa so vabili povsod, ker je bil mlad, dober kavalir, dober strelec in enako dobre volje pred in po večerji, ob snežnem vremenu in ob lahni rosi. Njegovi tovariši so ga imeli za umetnika, ker je znal lepo okrasiti jedilni list, in za učenjaka, ker je

sta ta dva res ujedinila in izvedla temeljito organizacijo, bosta znala presaditi svoje ideje tudi med srbskega kmeta. (Ploskanje.) Jaz sem prepričan, da bo pravo narodno edinstvo izvedel naš mali človek, naš kmet. (Odobrovanje.)

Posebno me veseli, da je rekel gosp. predsednik, da bodo slovenske gospodarske organizacije pomagale tudi hrvatskemu kmetu, da se bodo osnovala tudi na Hrvatskem iste organizacije, kakor jih imate že Vi. Mi imamo sicer bogato zemljo, a vendar je v tej zemlji nad milijon kmetov, ki ne morejo živeti od znoja svojega obraza, ampak se morajo radi tega izseljevati s svoje zemlje; na njih zemlji pa živijo razni bogataši in grofi. Jaz se gosp. predsedniku lepo zahvalim za to izjavo, ker zahtevajo naši kmetje povsod svojo zadrugo in vidijo v tem svojo rešitev.

Bratje Slovenci! Mi pridigamo našim kmetom tri stvari: Krščansko poštenost (ploskanje), slogo kmetov in združitev v močno organizacijo. Hrvatski kmet Vas pozdravlja, se smatra eno z Vami in je prepričan, da bo zmagal z Vašo pomočjo v boju za svojo boljšo bodočnost. (Živahno odobrovanje.)

Besedo dobi nato

**predsednik Seljačke demokracije
g. Barič,**

ki izvaja sledeče:

Bratje! Moj tovariš dr. Šimrak vam je pojasnil, kake vrste boje ima Hrvatska pučka stranka z nasprotniki. Boj se res vrši na petih frontah, a — ni težak. Ko smo namreč prišli mi k našim kmetom in jih vprašali: »Ali raje hočete iti skupno s hrvatskimi grofi ali s slovenskimi kmeti?« so vsi rekli: »S slovenskimi kmeti!«

To ste dosegli Vi s svojim dosedanjim nesebičnim delom. Naš narod pozna to delo! Če so prišli Vaši zastopniki med naše kmete, in smo jim rekli: »Poslušajte te ljudi! Oni nočejo drugega nego delati za Vašo stanovsko organizacijo, da boste združeni kakor slovenski kmetje!« — se je naš seljak odzval z veseljem: »Mi gremo s slovenskim kmetom!«

Proti temu združevanju naših kmetov se vstala liberalna gospoda. Ko je n. pr. prišel dr. Korošec v Medjimurje in razne kraje Hrvatske, da širi misel ljudske stranke, je pisal dr. Novak v svojih listih, da ni treba, da bi prihajal »tujec« med Medjimurce. Torej ti ljudje, ki vpijejo enkrat, da so za narodno edinstvo, da smo vsi eno, označujejo Slovence, če pride k Hrvatoma kot »tujec«.

Mi dobro vemo, kaj hoče ta gospoda. Oni bi radi videli, da bi se slovenski in hrvatski kmet med seboj prepirala — med tem bi pa sami vladali.

Sedaj pa povem še nekaj, kar Vas bo veselilo: — Misel naše ljudske stranke dobiva odziva tudi med Srbi. Srbska gospoda je naučila srbskega kmeta peti:

Od Verduna do Soluna
bolji dinar nego kruna.

Toda ta srbski seljak ni imel v žepu niti enega dinarja, ampak samo krone. Ko je prišlo ono markiranje, ono odtegotvanje 20%, se je srbski seljak udaril ob glavo in rekel: »Jaz vendar moram iti z onimi kmeti, ki imajo krone, kakor jih imam jaz!«

Celo na ozemlju bivše kraljevine Srbije imamo eno našo organizacijo: to je seljačka demokracija na Kosovem polju. Res je to samo ena organizacija, toda sigurni smo, da jih bo kmalu več. Ko se naša krščanska združevalna misel utrdi in razširi med Hrvati, kakor se je med Slovenci, jo ponese moč krepeko v večjem obsegu tudi med srbske brate. Če ne bodo združeni srbski kmetje na našem programu jih bo združil komunizem na svojem programu v njegovo in našo nesrečo.

namigaval včasih na klasično literaturo. Pripomniti pa moram — da bi mi ne storila krivice — da je deloma odtehtalo njegovo dobro srce to nekoristno njegovo življenje. Kmetje so ga nagovarjali radi, mu dajali naročila za Pariz, kot da bi bil njihov poslanec in prosili so ga pogosto celo, misleč, da imajo pravico do tega, ki jim jo je graščan mirno pustil, za svet. Svete je dajal resno in samozavestno, miloščino pa skromno. To je bil višek v njegovem življenju. Vse, ki so bile zrele za močitev, so ga devale na svojo listo. »Ah, imel sem sestanke,« mi je pravil, »vse sorte: pripravljene, nepripravljene; vesele, strastne. Videl sem celo vrsto mladih lepotic in mladih dot, tako dolgo in pestro vrsto, kakor se more ponašati le veliki oltar pri porokah, da jih je videl toliko. Toda oltar je slišal same »da«, pri meni bi se pa končalo vse z »ne«.« Gospod Lionel je povzel gizdalinsko: »Jaz edini bi rekel ta »ne«. Ni se hvalil s tem in jaz mislim, da ga je rešila samo ta velikanska lahko-mišljenost, da ni naredil v tej dobi, med petindvajsetim in štiridesetim letom, tega, čemur pravimo »dobra partija«.

(Dalje.)

In ko bo enkrat naš program ujedinil srbskega, hrvaškega in slovenskega kmeta, tedaj se bo pokazalo, kdo je v resnici državotvorni element v naši državi. Krščanski težak bo dosegel, da se bo naselila v celi naši domovini edinstvo, mir in red. (Živahno odobrovanje in ploskanje.)

GOSPODARSKA NALOGA STRANKE.

O gospodarskih nalogah stranke je poročal posl. Brodar:

Cenjeni zbor! Moj namen je govoriti o gospodarskih nalogah naše stranke in naše države. Ko je na včerajšnjem večernem sestanku delegatov poročal minister dr. Korošec o finančnem stanju naše države, je nekdo vzkliknil, da ga je to pretreslo. Moje poročilo pa naj bo bolj razveseljivo. Res je, da ima naša država ogromne dolgove, toda imajo jih tudi vse druge države v Evropi. Jugoslavija pa ima veliko bodočnost radi njenih meja, ob katerih žive sosedje, ki potrebujejo največ tega, kar mi pridelujemo. So to vse bližnje države, Italija, Mažarska, Avstrija, Nemčija in tudi Čkoslovaška. Vse so navezane na uvoz in sicer v prvi vrsti žita, mesa in drugih življenjskih potrebščin. Pri normalni produkciji izvozi lahko naša država nad 200.000 vagonov samega žita, poleg tega še veliko živine, mesa, vina itd., tako da naša država preživlja lahko še enkrat toliko prebivalstva, kakor ga ima. Pri tem pa bo imela naša država tudi ugodna pota za izvoz. Pomisliti moramo samo na morje, ki nam bo odprlo pot v ves svet. Naša država pa ima tudi dve veliki prometni reki, Savo in Donavo, ki se stekata ob našem glavnem mestu Beogradu. To so ceste, ki bodo dobro in z malimi stroški urejene, omogočale cenen prevoz blaga. Vodne ceste so velikega pomena za vsako državo. Jugoslavija je poleg Rumunije edina država v Evropi, ki more več izvažati kakor uvažati. Malo držav je na svetu, ki več izvažajo kakor uvažajo, medtem ko sta v Evropi samo Rumunija in Jugoslavija. Razen teh dveh pridejo v poštev Azija, Angleška Indija, ameriške Zedinjene države, Mehika, Argentinijska in Brazilija.

Naš izvoz se ceni na 675 milijonov v zlatu letno. Polovico te vsote se dobi samo za žito, četrtino za živino, drugo za ostale življenjske potrebščine. Uvoz se pa ceni na 613.730.000 K v zlatu, torej je čez 60 milijonov v zlatu v normalnih razmerah. Navezani smo v prvi vrsti na uvoz industrijskih pridelkov, obleko, pohištva, stroje, papir, knjige, vžigalice, petrolej itd. Polovico vsega uvoza tvori manufakturno blago. Industrija je torej pri nas majhna in jo zlasti danes pogrešamo. Pri nas se večina prebivalstva peča s poljedelstvom in sicer 82%, le v Sloveniji samo 65%, ostalo pa se posveča industriji, obrti in drugim stanovom. Slovenija ima torej sorazmerno največ industrije in obrti. Treba pa nam je predvsem dvigniti produkcijo, zlasti v industriji in obrti, zakar je v prvi vrsti dana prilika v Sloveniji, da nam ne bo toliko uvažati. Produkcijo pa bomo dvignili z intenzivnim delom in umnim obdelovanjem naše zemlje. Mi lahko pridelamo na ha 20 do 30 q in ne kot doslej samo 12 do 14 q. Ako hočemo dvigniti produkcijo, moramo čimprej izvesti tudi agrarno reformo, t. j. pravično razdelitev zemlje. Ako pogledamo naša veleposelstva, vidimo, da so v splošnem slabo obdelana in da bi bila boljše, ako bi bila razdeljena med male posestnike, ker bi jo sami in z večjo skrbjo obdelali. Pozornost bo treba obrniti na zboljšanje živinoreje, konjereje, mlekarstva, vinarstva in sadjarstva. Dvigniti je treba industrijo, ker so pogoji za to v naši državi dani, posebno v Sloveniji, kjer imamo veliko vodnih sil. Imamo tudi dovolj premoaga in ako dvignemo produkcijo, ga bomo tudi lahko izvažali. Seveda bo treba prej preskrbeti naše domače potrebe, za našo industrijo, ki bi morala v prvi vrsti izdelovati kmetijske potrebščine, stroje itd., kajti naša država je agrarna in potrebuje teh stvari največ, ki jih žal moramo uvažati iz tujine. Zlasti Hrvatska in Slavonija sta rodovitni deželi, kjer je pridelovanje primeroma poceni in kjer se bo vedno izplačalo sejati žito. Možnost je tudi, da se razvije pri nas industrija špirta, ki bi ga lahko izvažali. Na drugi strani bomo morali pa skrbeti za povzdigo sladkorne industrije, ker imamo ugodno zemljo za pridelovanje sirovin za sladkor. V splošnem naj velja naš gospodarski program, da moramo čimveč pridelati doma, da bomo manj uvažali in več izvažali iz države. Vsak pаметen gospodar gleda na to, da pridelava za lastno potrebo vse in da mu ni treba mnogo kupovati.

Vsaka vlada, ki prevzame vodstvo v roke, je dolžna najprej napraviti načrt potreb za izvoz in uvoz in potem preračunati, kaj je prav za državo, da se pomnoži blagostanje. Prostora v naši državi je dovolj še za mnogo ljudi, na Hrvatskem in v Srbiji je še na tisoče ha neobdelane

zemlje. Ako bomo dvignili ta mrtvi kapital, bo to samo v korist države.

Italija je približno toliko ka Jugoslavija. Jugoslavija obsega 26 kranjskih dežel, Italija 28½, prebivalstva pa je 13½ milijona v Jugoslaviji, v Italiji pa 34½ milijona, torej je trikrat gostejše naseljena kot Jugoslavija. Veliko milijonov bo še lahko živelo pri nas in ne bo treba iti našemu ljudstvu v tujino, ker bo dovolj za vse dela in jela.

Poudarjati moram tudi važnost našega zadrudištva, ki je glavni steber proti velekapitalizmu, ki se danes širi. Mi smo v Sloveniji dosegli že lepe uspehe in naš kmet ni odvisen od velikih bank. Toda na Hrvatskem in v Srbiji so v tem pogledu še pomoči potrebni. Tam je treba, da se razvije še denarno zadrudištvo. Tukaj pri nas smo šli tudi že korak naprej. Imamo sedaj nabavne in prodajne zadruge, ki so večinoma že osnovane po vseh naših okrajih. Zadnji čas se snujejo tudi lesne, strojne zadruge, kmetijske društva itd. Vse te zadruge imajo namen, otrestiti se oduštvu. Tudi tovarne bi se morale postaviti na zadrudiški podlagi in sicer v prvi vrsti one, ki bi izdelovale kmetijske potrebščine. Tu je treba zastaviti vse moči.

Po našem mnenju bi bilo najbolje, da država prevzame prehrano v svoje roke s pomočjo našega zadrudištva. Za to ne bi bilo težko, ker imamo že zadruge povsod. S tem bi se edino odpomoglo, ne pa z naredbami proti verižništvu.

Vlada bi morala skrbeti tudi za ustanovitev zadrudiških šol in tečajev, ker primanjkuje moči, sposobnih za vodstvo posameznih zadrug.

Našega dela na zadrudiškem polju se seveda liberalne stranke ne vesele, ker so glavne opore kapitalizmu in ker same snujejo le kapitalistične družbe. Naše delo pa je pošteno in namenjeno ljudstvu, ki trpi. Omagati ne smemo, iti moramo korakoma naprej. Ko bomo svojo zadrudiško organizacijo razvili do zadnje vasi, ko bo ljudstvo gospodarsko osvobojeno, potem bo srečna naša država, naša lepa Jugoslavija. (Veliko odobrovanje.)

Tajnik SLS dr. Kulovec je predlagal nato nastopne

RESOLUCIJE ZBORA DELEGATOV:

Politično programatični odsek.

1. SLS stoji na stališču edinstvene države. Ujedinjenje pa, kakor ga zahteva interes troimenega naroda se ne more izvesti pod vplivom sile in nenadoma z mehaničnimi državnimi naredbami, ampak samo prostovoljno v naravnem razvoju s sodelovanjem ljudstva in državnih činitelev. Zato z ozirom na različni zgodovinski razvoj in različno kulturno stanje, kakor tudi z ozirom na različne gospodarske predpogoje potrebno, da se pusti zemljepisno, kulturno in gospodarsko enotnim pokrajinam v državi (med njimi Sloveniji kot posebni enoti Jugoslavije) potrebna samouprava z lastnimi ljudskimi zastopi.

2. Uprava mora odgovarjati potrebam ljudstva. Poslovati mora hitro in točno ter brez zastarelih form ali zamud. Uradništvo in učiteljstvo se mora zavarovati pred vsakršnim vplivom političnih strank, da more služiti izključno koristim ljudstva in države. Zato morajo biti tako plačani, da jim ne bo treba iskati postranskih dohodkov.

3. SLS priznava pomen prekmorskih izseljencev, zlasti v Severni Ameriki naseljenih 200.000 Slovencev in pol milijona Jugoslovancev in se izreka za najintenzivnejše negovanje narodnih, duševnih in gospodarskih stikov, ki naj nas v bodočnosti še tesneje združijo z brati v svobodni republiki, kot v preteklosti.

4. SLS stoji slejkoprej na stališču, da mora biti ujedinjen v državi SHS naš celokupni narod in je proti vsaki cepitvi naših narodnih sil v tuje države. Odločno protestira zato proti nameravani odločitvi mirovne konference v Parizu, da bi država SHS izgubila kompaktno slovensko Goriško, Trst z okolico in Istro ter na Korškem Ziljsko in Kanalsko dolino. Protestiramo proti italijanskemu imperijalizmu, ki stega svoje pohlepne roke celo po Reki, dalmatinski obali in naših dalmatinskih in istrskih otokih. Kot najmočnejša zastopnica slovenskega ljudstva in tudi ljudstva v omenjenih pokrajinah ne bo nikdar priznavala vsiljene meje in bo delala vedno na to, da se krivica, storjena našemu narodu, popravi v narodno državno blagobit na podlagi narodnega principa.

Socialno-politični odsek.

1. Popolna rešitev socialnega vprašanja je mogoča le na temelju krščanskih načel, zato nobena socialna struja, ki temelji na podlagi materialističnega svobodomiseltva, ne bo zmogla popolne rešitve socialnega vprašanja.

2. Socialna blaginja zahteva, da se v zakonodaji bolj in bolj uveljavljajo veliki socialni zakon dela; dolžnost dela, delu pošten zaslužek; kdor noče delati, naj tudi ne je.

3. Na vse dohodke brez dela naj se uvede progresiven davek. Mesto doseda-

njih indirektnih davkov, ki zadevajo v prvi vrsti delavne produktivne sloje, naj se uvedejo progresivni — dohodninski, premoženjski in zapuščinski davki. Davčni minimum teh davkov naj bo razmeroma visok.

a) Dokler se to ne izpelje, je nujno, da se vsaj začasno modernizira in reformira davčni sistem neposrednih davkov, ker dotični davki ne odgovarjajo niti daleko sedanjim razmeram in potrebam časa. Pred vsem je nujno, da se eksistenčni minimum zviša od 1600 na 12.000 K in začeta obdajena meja za plačarino od 6400 K na 18.000 K, ker drugače bi moral plačati že vsak deavec itd. dohodnino in plačarino. Plačarina naj bo za vse osebe doklad prosta.

b) Odmera davkov naj se ne vrši več na podlagi poročil tajnih zaupnikov, marveč naj občine volijo svoje zastopnike v komisije in naj odločajo odmero davkov. Isto velja za prizivne komisije. Zahtevamo, da se doslej za leto 1919 odmerjeni in s silo iztirjeni davki nanovo odmerijo na podlagi novih preiskav in zaslišanj, ki naj bodo javne. Zahtevamo, da se davki v celi državi izenačijo, da ne bo le slovenski del države dolžan nositi ogromnih bremen dohodninskega davka. Nujno je, da se postavijo novi davčni zakoni, ki v višji meri pritegnejo k obdajbi one osebe, ki si pridobije visoke dohodke brez dela le potom špekulacije v škodo drugih produktivno delajočih slojev.

4. Država, ki pa bodi socialno pravično urejena, naj s pametnimi socialnimi zakoni preprečuje vsako izkoriščanje. Nad kapitalističnim gospodarstvom naj izvršuje strogo socialno kontrolo; skrbí naj ne le za varstvo delavcev in nastavljenec, temveč naj nadzoruje in ureja proizvodnjo, promet, plače in cene.

5. Načelno naj se prizna uslužbencem in industrijskih podjetij pravica, da sodelujejo pri upravi ter so udeleženi na dohodkih.

6. Premogovniki, rudniki in plažvi in, kjer kaže socialna korist tudi druga podjetja, naj se socializirajo. Njih uprava naj se pa izroči upravnim odborom, sestavljenim iz zastopnikov javnih oblasti, ter iz zastopnikov delavcev, uradnikov in konzumentov. Zastopniki naj se volijo po porcu. Če je podjetje primerno za zadrugo naj se pozadrži. Zasebne zavarovalnice naj se podržajo.

7. Uvede naj se splošno socialno zavarovanje, ki bo združevalo vse vrste socialnega zavarovanja (bolniško, nezgodno, starostno, onemoglostno, brezposelno ter zavarovanje nepreskrbljenih svojcev) in ki bi veljalo na splošno za vse državljane, ki jim s kakega posebnega razloga ni že v naprej zagotovljena dosmrtna popolna oskrba v kakem javnem zavodu (hiralci, reveži itd.).

8. S posebnim okvirnim zakonom naj se ustvari podlaga, da bodo pokrajinske oblasti uspešno delovale na to, kolikor možno vsaki družini omogočiti, da si ustvari lasten dom. V tem smislu naj se izvaja tudi agrarna reforma. Da bo razdelitev veleposesestev celoti ljudstva res socialno koristila je potrebno, da se onemogoči špekulacija z zemljišči.

Pri resolucijah socialno političnega odseka je omenil posl. Brodar, da je Jugoslovanski klub posredoval pri finančnem ministru dr. Vel. Jankoviču glede zmanjšanja davčnega eksistenčnega minima. Finančni minister je izjavil, da za enkrat tega ne more storiti, ker hoče spraviti finančno stanje v ravnotežje. Obljubil pa je, da bo to ukrenil, kakor hitro spravi davek na vojne dobičke pod streho. Ako pa parlament ne bo deloval, bo davek na vojne dobičke uveljavil naredbenim potom. (Odobrovanje.) Obljubil je tudi izvedbo izenačenja davčnega sistema v vsej državi.

Agrarna reforma.

1. Agrarna reforma naj se izvede takoj.

2. Zemlja naj se pravično razdeli. Zemlja naj bo tistega, ki jo obdeluje, ali hoče obdelovati sam.

3. Pri razdelitvi veleposesestev in kolonizaciji naj se vpoštevajo zlasti kmetje, ki imajo premalo zemlje, kmetški posli in delavci, kmetški sinovi-invalidi, dobrovoljci, ki so služili na fronti, invalidi, vdove in sirote padlih vojakov. V poštev morajo priti tudi izseljenci iz neodrešenega ozemlja.

4. Posestva, ki nastajajo na novo ne smejo imeti več zemlje, kakor jo more obdelati srednje velika družina. Ta maksimum (najvišja mera) pa naj se ravna po pokrajinskih in krajevnih razmerah.

5. Ustanovijo naj se stalni domovi, ki osigurajo kmetu njegov eksistenčni minimum.

6. Za določitev maksimuma in minimuma naj se imenujejo posebne komisije, v katerih naj bodo zastopani vsi interesirani sloji.

7. Večji gozdni kompleksi naj se porazdelijo (gozdne zadruge, občine, država). Ostali za porazdeljenje neprimerni gozdovi naj se porazdelijo med posestnike tako, da se poravnajo stare krivice in da bo imel vsak kmet vsaj toliko gozda, ko-

likor ga potrebuje za lastno uporabo (svoje gospodarstvo).

8. Planine naj preidejo zopet v last občin in zadrug.

9. Dokler se definitivno ne izvede agrarna reforma, naj se pri prodaji lesa iz državnih in drugih velegozdov vpoštevajo v prvi vrsti lesne zadruge.

Organizacijski odsek.

1. Stranka se imenuje znanost SLS, in ne več VLS.

2. Shod zaupnikov potrjuje predloženi poslovnik SLS, ker je uverjen, da se bo po poslovniku razvijalo strankino življenje resnično v demokratičnem smislu.

3. SLS stoji na stališču vzajemnosti stanov. V varstvo in branje interesov posameznih stanov organizira somišljenike v stanovsko političnih organizacijah. Vodstvo stranke pozivlja, da zastavi vse moči, da organizacije kar najbolj poglobijo in utrdijo. Povdarja posebno, da nastavi več strokovnih tajnikov. Somišljenike pozivlja, da so dolžni vzdrževati s prispevki pisarno in tajništvo.

4. Shod zaupnikov poziva vse somišljenike in vse organizacije, da posvetijo vso pozornost strankinemu časopisu. Dolžnost vsakega somišljenika je, da je naročnik katerega strankinega časopisa. Organizacije pa pozivlja, da vidijo pri svojem organizatoričnem delu eno svojih glavnih nalog, da strankino časopisje kar najbolj razširijo.

5. Zbor zaupnikov pozivlja vodstvo stranke, da dovrši v najkrajšem času vse predpriprave, da se organizira ljudska stranka po celi državi.

6. Zbor zaupnikov vidi v združništvu eno glavnih opor delavnega ljudstva, zato zahteva od stranke in vlade, da z vso silo podpirajo in pospešujejo združništvo. Izvoz poljedelskih pridelkov mora dobiti izključno le združništvo v roke. Pri uvozu blaga, ki ga združniki potrebujejo mora imeti združništvo olajšave.

7. Volitve v trgovsko obrtno zbornico naj se organizirajo in sicer naj se vpelje enaka volilna pravica s proporcem. Volitve naj se čimprej izvrše. Naj se čimprej imenuje obrtni svet Obrtno pospeševalnega urada.

8. Shod zaupnikov zahteva za moške in ženske enako volilno pravico. To zahteva mora stranka z vso silo povsod zastopati, dokler je ne uresniči.

9. Shod zaupnikov priporoča, da se osnujejo posebne ženske politične organizacije; pri že obstoječih stanovsko političnih organizacijah naj se osnujejo posebni ženski odseki.

10. Načelstvo SLS mora vsako leto spomladi in jeseni, ko dopušča delo, sklicati vodstvo stranke na večdnevno posvetovanje o tekočih vprašanjih. Ta strankin parlament je iz notranjih, stvarnih in vzgojnih razlogov nujno potreben. Za poslance SLS je udeležba vodstvenega zasedanja obvezna, da pri tej priliki poročajo v odseku o svojem delu v centralnem in bodočem pokrajinskem zboru. Stroške vodstvenih članov krijejo organizacije, ki so jih poslale na vodstveno zasedanje.

11. Ker ovirajo nasprotne stranke s silo združevalno in zborovalno svobodo, shod zaupnikov izjavlja, da hoče z vso energijo braniti združevalno in zborovalno svobodo. Stranka je pripravljena v tem oziru iti do skrajnosti.

12. Shod zaupnikov izjavlja, da bo stranka z vso močjo varovala red v državi in bo postavila vso svojo silo nasproti prevratnim poizkusom.

13. Zbor zaupnikov zahteva, da se nemudoma izvedejo občinske volitve in volitve v konstituanto.

14. Shod zaupnikov zahteva, da se takoj prične s predpripravami za kmetijsko in delavsko zbornico.

15. Pozdravljamo svojo posestrimo HPS in oduševljeno odobravamo željo, da se HPS in SLS v najbližnji bodočnosti spojit v eno stranko z edinstvenim vodstvom.

Delavske zahteve.

1. Ustanovi naj se čimprej delavska zbornica, ki imej naloge, proučevati in nadzirati delavske odnose v podjetjih, ki naj izreka svoje mnenje o vladnih načrtih za delavske postavne in ki naj postavodajalnim zborom tudi sama predlaga načrte za delavsko postavodajo.

2. S sodelovanjem vladnih organov naj se ustanove posebne paritetne komisije, obstoječe iz zastopnikov javne oblasti, delavskih organizacij ter delodajalcev, ki naj proučuje cene življenjskim potrebščinam ter temu primerno določa minimalne plače za delavstvo. — Na podoben način naj se ustanove delavska razsodišča, ki naj razsojajo spore med delavstvom in delodajalci.

3. Varstvo žensk in otrok v obrtnih in industrijskih podjetjih ter v domači industriji oziroma obrti naj se nasplošno razširi in ojači. V industrijskih in obrtnih strokah, kjer delo mater izključuje, da bi moge v polni meri izvrševati svoje materinske in gospodinjke dolžnosti naj se jim delo načelno prepove. Začasne izjeme naj se dovolijo samo za slučaje, kjer bi v sled

dejanskih razmer takaj prepoved ogrožala preživljanje delavskih rodbin.

4. Za celo državo naj se določijo glavne smernice enotne, vsem modernim zahtevam odgovarjajoče socialne zakonodaje. Pri tem naj se skuša doseči, da čimprej dobimo enotno delavsko pravo, ki naj vsebuje vso zakonodajo, ki se tiče delavskih zadev.

Resolucije so bile nato soglasno sprejete.

VOLITVE.

Tajnik SLS dr. Kulovec poroča, da se morata po poslovniku voliti vsaka 3 leta načelnik in I. podnačelnik stranke. Predsedstvo stranke obstoji iz načelnika in 4 podnačelnikov. Načelnika in I. podnačelnika voli zbor zaupnikov, ostali trije podnačelniki pa so vsakokratni predsedniki Kmetijske, Obrtniške in Delavske zveze. Sedaj so Brodar za Kmetijsko zvezo, Ogrin za Obrtniško zvezo in posl. Gostinčar za Delavsko zvezo. Zbor zaupnikov voli torej načelnika in I. podnačelnika.

Klici: Dr. Korošec predsednik. Burno odobravanje.

G. Brenčič: Dovoljujem si predlagati za načelnika dr. Korošca, ki je mož čistih rok, ki bi dal tudi svoje življenje za svoj narod. Delal je največ v parlamentu in postavil se je tudi v Belem gradu. Vsi smo mnjenja, da ga volimo v znak zahvale zopet za načelnika. (Burno odobravanje.)

Novoizvoljeni načelnik stranke dr. Korošec.

Jaz se Vam za to izvolitev najsrčneje zahvaljujem. Naši stranki ni treba oseb za voditelje, kajti pri nas so voditeljice naše ideje, vodijo nas točke našega programa. In mi vsi, pa najsi se imenujemo člani stranke ali slučajno načelniki ali podnačelniki stranke, smo samo zvesti služabniki našega programa, s tem pa tudi zvesti služabniki ljudstva. Če ste nas torej izvolili, da služimo temu programu, ki je namenjen splošni ljudski koristi, bodite prepričani, da bomo tej službi posvetili vse svoje moči. (Živahno ploskanje.)

Mi smo prepričani, da bodo naše ideje in torej tudi naš program zmagale v prihodnih borbah. Mi smo sprejeli boj z najnevarnejšo stranko, s takozvano komunistično stranko. Mi vemo, da tvori naš program ona trdna tla, na katera lahko postavimo celo družbo, ne da bi prišla v kolebanje, ampak da bo stala trdno tudi v najnemirnejših časih in se solidno razvijala. Mi bomo zmagali, če bomo le delali po našem programu.

Za to boj rabimo navdušenja. Če je to navdušenje kje kaj ponehalo, ga je treba sedaj zopet zanesti med naše ljudstvo. Mi vemo, da služimo z uresničenjem svojega programa najbolje našemu ljudstvu, zato naj nas nesejo peroti navdušenja v boj! V boju je treba poguma, korajžje. Zato udarimo, kadar je treba udariti, režimo, kadar je treba rezati, bijmo, kadar je treba biti — in zmaga bo naša, mora biti naša! (Viharno ploskanje in živio-klici.)

Nato je bil soglasno za I. podnačelnika stranke izvoljen dosedanjí podnačelnik prof. Bog. Remec, ki se je za izvolitev zahvalil z besedami: Ne sprejemam to kot čast, ampak kot mesto, ki zahteva mnogo dela. Skušal bom z vsemi močmi služiti domovini, ljudstvu in stranki. Treba pa je sodelovanja vseh. Držal se bom navodil našega voditelja, ki ima veliko vpogleda v svetovno in domačo politiko, sodelovati hočem z njim v blagor našega ljudstva, obenem pa tudi vas in vse naše organizacije prosim sodelovanja. (Burno odobravanje.)

Dr. Korošec.

Jaz se Vam zahvaljujem tudi za to izvolitev, zahvaljujem radi tega, ker je bil g. prof. Remec oni mož, ki smo mu — dobesedno resnično — dolžni zahvalo, da je naša stranka ostala v preteklem letu tako močna, kakor je ostala, in da se ni razpršila. On je mož tihlega dela. Če se zalestavajo od vseh strani vanj sršeni in ose, on samo malo stres z glavo, se nasmehlja in gre mirno svojo pot naprej. Nič ga ne spravi s poti, ki si jo je začrtal: za blagor našega ljudstva in naše stranke. Veliko smo mu dolžni in jaz se zahvaljujem stranki, da je zopet izvolila tega tihlega, skromnega in ponižnega, a velikega delavca za podnačelnika stranke. (Zborovalci so priredili velike ovacije novoizvoljenemu I. podnačelniku prof. Remcu.)

Ura je že preko pol dveh in mislim, da je z ozirom na čas treba, da zaključimo zborovanje. S seboj ponesite to misel, da mora v prihodnih volitvah naš program zopet osvojiti slovensko ljudstvo in mu pridobiti zmago nad vsemi nasprotniki. Zato pa z navdušenjem v boj za našo zmago! (Živahno ploskanje.)

Država SHS.

Vprašanje Črnogore.

LDU London, 5. aprila. (DunKU. Brezžično.) Londonska konferenca je skle-

nila, naj Črnagora z ljudskim glasovanjem odloči, ali hoče ostati samostojna, ali pa se združiti z Jugoslavijo.

Iz Dalmacije.

LDU Split, 6. aprila. (DDU) V splitsko luko je dospela ameriška vojna ladja »Pittsburgh« z Admiralom Andrewsom na krovu.

LDU Split, 6. aprila. (DDU) Promet parnikov, ki plovejo pod italijansko zastavo, je od včeraj dalje popolnoma vzpostavljen. Kakor znano, je bil pred nekoliko dnevi promet ustavljen zaradi dogodka z italijanskim častnikom.

LDU Split, 6. aprila. Iz Zadra poročajo: Z ozirom na skorajšnje rešitev jadranskega vprašanja je uradna Italija, izvzemši guvernerja Milla, podvzela posebne korake. Poslednje dni je prišel semkaj kot vojaški poveljnik general Spiller. General je zelo strog in resen. Hitel je razpustiti zadrski dobrovoljski zbor, kar mu je ponekod tudi uspelo. Ta dogodek je imel za posledice demonstracije. Ko je bil general predsinočnim v gledališču, so začeli demonstrirati, tako da je Spiller moral oditi. Dobrovoljci so mu zapretili, da mu z bombami razstrelijo hišo. Zaradi tega čuvajo poslopje dan in noč. Med rednim vojaštvom in občinstvom je razmerje zelo napeto.

Bolgarija.

LDU Sofija, 7. aprila. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Minister za zunanje stvari Madjarov in minister za trgovino in javna dela Burov sta davi podala ministrskemu predsedniku demisijsko. Kakor znano, je finančni minister Danev, tretji neagrarni član kabineta demisijsiral pred par dnevi.

Avstrijska republika.

LDU Dunaj, 7. aprila. (ČTU) Državni kancelar dr. Renner je dejal, preden je odpotoval v Rim, da se zapadna Mažarska v petih tednih priklopi Avstriji.

LDU Dunaj, 7. aprila. (ČTU) Potujoč v Rim je imel državni kancelar dr. Renner govor v Brucku ob Muri; izjavil se je proti diktaturi proletarijata in dejal, da bodo jeseni nove volitve v Avstriji.

LDU Rim, 7. aprila. (DunKU) »Agenzia Stefani« poroča: Državni kancelar dr. Renner je s svojim spremstvom došel semkaj. Na kolodvoru so jih pričakovali ministrski predsednik Nitti, ministra Ferraria in Neva in državni podtajnik zunanjega ministrstva Sforza. Dr. Renner in Nitti sta se pozdravila s kratkim prisrčnim pogovorom, nakar je odšel dr. Renner s svojim spremstvom v svoj hotel.

Nemčija.

LDU Berlin 7. aprila. (DunKU. — Wolff.) Nemški opravniki v Parizu je bil pozvan, naj odda francoski vladi noto, v kateri nemška vlada v imenu pravice in človečnosti ostro ugovarja proti postopanju francoske vlade in opozarja, da nikakor ni bilo v zmislu versailleske pogodbe, Nemčiji preprediti, da bi kar najhitreje v delu svojega ozemlja vzpostavila red, ki ga ogrožajo tolpe roparjev in morilcev. V notí se nadalje veli, da sedanje postopanje francoske vlade na skrajni način nasprotuje določbam mirovne pogodbe, kakor tudi določbam zveze narodov, ter da bo imelo za Nemčijo najhujše posledice v političnem in gospodarskem oziru, ker nobena vlada na Nemškem ne more vzdržavati reda, ako jo ovira sumljivost dosedanjega sovražnika in ako trpi gospodarsko življenje vsled takih motenj. Nemški narod potrebuje zlasti mir, in le ako bo mogel mirno živeti, bo mogel izpolniti težke obveznosti mirovne pogodbe.

LDU Pariz, 6. aprila. (DunKU. — Agence Havas.) Ministrski predsednik Millerand je danes dopoldne poslal nemškemu opravniku dr. Mayerju nastopno pismo: V svojem pismu z dne 2. t. m. sem Vas naprosil, da pri svoji vladi nujno zahtevate, naj se takoj umaknejo nemške čete, ki so vdrlé v nevtralni pas, določen v členu 42 mirovne pogodbe. Ker je ostala moja prošnja dosedaj brezuspešna, mi je čast obvestiti Vas, da je vrhovni poveljnik renske armade prejel povelje, zasedati Frankfurt, Homburg, Hanau, Darmstadt in Dieburg. Zasedba se ukine, kakor hitro bodo vse nemške čete zapustile nevtralni pas.

Razna poročila.

LDU Pariz, 6. aprila. (DunKU.) Angliška socialistična stranka in neodvisna »Labour party« sta imeli včeraj dve letni zborovanji, eno v Londonu, drugo v Glasgowu. Zborovanje socialistične stranke v Londonu se je izjavilo za priklonitev k tretji internacionali.

LDU Bruselj, 6. aprila. (DunKU.) Socialistični kongres v Bruslju je bil včeraj dokončan. Glavni predmeti debate so bili: 24urni nočitek dne 1. maja, zadržanje na-

pram internacionali in udeležitev socialistične stranke pri vladi. Glede internacionalne je Huysmans priporočal vzdržanje druge internacionale, zgrajene na podlagi demokracije. Kongres je pritegnil temu mnenju in se je izjavil proti diktaturi proletariata. Naposled je bil s 1324 glasovi proti 330 glasovom sprejet dnevni red, ki dovoljuje načelno udeležitev socialistov pri vladi s pogojem, da se uresniči natančno določen program socialnih reform tekom sedanjih zasedanj. Z veliko večino je bil sprejet tudi dnevni red, po katerem se udeležijo kongresa v Ženevi belgijska delavska stranka.

LDU Rim, 7. aprila. (DunKU. — Brezžično.) Na velikonočno nedeljo je v Jeruzalemu nastal resen konflikt med Židi in Mohamedanci. 180 oseb je ranjenih.

LDU Washington, 6. aprila. (Brezžično.) Dolg zaveznikov v Zedinjenih državah severnoameriških znaša doslej deset milijard dolarjev ali 50 milijard frankov.

Politične novice.

+ **Dijaški protestni shod.** Za včeraj zvečer je bil sklican pred Mestni dom protestni shod akademikov proti vladni odredbi, s katero se odreja dijaštvu pravica, izvažati živila v tujino. Kdo je sklical shod ni znano. Deloma upravičeno nevoljo dijaštva je pa izrazil komunistični agitator Golouh za propagando svojih idej. Okrog njega je stalo par desetoric njegovih pristavev in krepilo njegova demagoška izvajanja z medklici, drugo dijaštvo in občinstvo je ohranilo med njegovim govorom leden mir. Zastopnik demokratskega dijaštva, g. Čok, je poudarjal v svojih izjavah, da gre za čisto stanovsko zadevo in da je za stvar samo škodljivo, če se iz tega dela strankarsko vprašanje. Pri občinstvu so našla njegova izvajanja vsekakor več odmeva, kot ona g. Golouha. Končno, ko je predsednik shoda izjavil, da dijaštvo ne želi, da bi državo, ki smo jo s takimi žrtvami komaj ustvarili, razdejala revolucija, je prišlo do prerekanja. Na tribuno se je dvignil neznan možakar in majaje se je v presunljivih stavkih rotil dijaštvo, naj ne dvigne roke proti revoluciji. Govornikova ginenost je bila tako globoka, da ni dvoma, da so jo povzročile sladkosti vinske trte, čemur je občinstvo v medklicah dalo tudi izraza. Tako je končalo to komunistično pustolovstvo, ki se je izcimilo iz dijaškega protestnega shoda. Dijaštvo je zopet enkrat moglo videti, da so njegove stanovske zadeve zahrbtno in sramotno izrabili za agitacijo proti državi.

+ **»Bolsjeviško hujskanje«** — »Slov. Naroda«. V nedeljskem »Slov. Narodu« se je nek gorečnejš strašno razburil, ker smo si dovolili par opomb k meznemu gibanju stavbinskih delavcev. Pod geslom »Bolsjeviško hujskanje« »Slovenca« je pisalo glasilo JDS.: »Slovenec« hujska torej delavstvo proti podjetnikom, proti obrtnikom ter ga vabi k skrajnemu bolsjevizmu. Na kakš katoliški podlagi se je to zgodilo, nam ni prav jasno; stvari naj pa obrtniki in mali naši podjetniki, kot mizarji, stavbeniki, tesarji nikdar ne pozabijo! — Na to nerodno in neotesano volilno geslo ne bi odgovarjali. Toda »Slov. Narod« je prinesel v isti številki poziv trgovskim nameščencem, naj bodo solidarni s tovariši, ki stavkajo v Mariboru. To je prav. Toda, — ali ni tudi to »bolsjeviško hujskanje«? »Slovenski Narod« bo dejal, da je.

+ **Čudna volilna agitacija.** Glasilo slovaške ljudske stranke, »Slovák« poroča: V noči od 26. na 27. marca je v Ružomberku položil nek lopov pod tiskarno ljudske stranke peklenski stroj, ki se je imel ob desetih zjutraj sprožiti in zažgati vso tiskarno s celo zalogo papirja. To je delo tajne roke, ki se zažagaja ob vse, kar se je postavilo v obrambo vere in križa. Edini katoliški tiskovni zavod na Slovaškem so hoteli uničiti. Brezbožnemu morilcu ni prišlo niti na misel, da uniči 50 življenj, ki delajo v tiskarni. To je ljudomilo počrtvovalno delo, s katerim se ponašajo, češ da hočejo dati ubožnemu ljudstvu kruha... S takimi sredstvi se dela pred volitvami na Slovaškem.

Proti stanovanjski bedi

Deželna vlada za Slovenijo je v svoji seji dne 6. t. m. sprejela osnutek naredb, s katero se izpolnjujejo predpisi o stanovanjskih odpovedih. Po tej naredbi sme stanovanjska oblast odpovedati za stanovanja uporabne prostore v tuji hiši: 1. osebam, ki imajo dokazano nad 1.000.000 K premoženja, 2. uslužbencem zasebnih tu in inozemskih denarnih zavodov, zavarovalnih družb in večjih gospodarskih podjetij sploh brez ozira na njihovo premoženje, 3. inozemskim zavarovalnim družbam, inozemskim denarnim zavodom in inozemskim gospodarskim podjetjem sploh. Naredba nima namena odpraviti zgoraj imenovanih oseb, zlasti uslužbencev gospodarskih in denarnih zavodov iz mestu njihovega službovanja, ampak ima namen na indirektn način prisiliti premožne zaseb-

nike in pa gospodarske in denarne zavode, da gradijo še v tekočem letu v večjem obsegu stanovanjske hiše, ker zgoraj označeni zasebniki in zavodi lahko preprečijo odpoved s tem, da začno graditi in da dograje še v tekoči stavbeni sezoni za sebe, oziroma za svoje uslužbenke potrebne stanovanjske hiše. Naredba sama obsega več določb v varstvo uslužbencev denarnih in gospodarskih zavodov, tako da isti ne bodo trpeli nikake škode, če bodo zavodi pokazali dobro voljo delati po intencijah naredbe.

Dnevne novice.

— **Spremembe pri vojaški duhovščini.** Premeščeni so: Vojni kurat Ignacij Marinčič 39. pp. iz Borovelj v Kragujevac; vojni kurat Alojzij Dejak Prekmurskega oddela iz Radgone v Skopje in vojni superijor Hubert Rant 45. pp. iz Labuda v Radgono k Prekmurskem oddelu.

— **Stokronski bankovci se bodo zamenjali samo še do vstetega 15. aprila t. l.** in prenehajo po tem dnevu nepreklicno biti splošno plačilno sredstvo na naši zemlji. Zato ponovno opozarjamo občinstvo, da se pohiti z zamenjavo, da tudi eventualne falzifikate odda zamenjujočim blagajnam, ker po 15. aprilu se niti falzifikati ne bodo več odvezali. Tudi se prošnje za izjemno naknadno zamenjavo ne bodo sprejemale. Sicer je že mnogo bankovcev Avstro-ogrske banke po 100 K, 50 K in 20 K zamenjanih, vendar se še vidijo v prometu. Da pridemo čim prej do enotnega denarja, priporočamo občinstvu, da svoj stari denar teh vrst kolikor mogoče hitro zamenja, to tembolj, ker so se pojavili že glede vseh teh vrst tudi falzifikati kolkov. Kolikor vemo, so se falzi zamenjujoče blagajne v zadostni meri založene s kronskodinarskimi bankovci po 80 K, 40 K in 20 K in se bo torej zamenjava lahko vršila.

— **Orožne vaje 1. 1920.** Regent Aleksander je na predlog vojnega ministra odredil, da se v teku 1920. leta po potrebi pokličejo v dvamesečno vojaško službo v najpotrebnejšem številu rezervni častniki, zavezanci I. in II. poziva narodne vojske ter popisano vozarstvo iz naroda.

— **Večje darilo Slovenski Matici.** Povodom 25 letnice obstoja trdke Fran Stupica, veletrgovine z železnino, sta naklonila gospod Fran Stupica in soproga g. spa Irma Stupica Slovenski Matici večjo vsoto denarja z željo, da se izda knjiga trgovske ali narodnogospodarske vsebine. Vrli narodni trdki bodi izražena na tem mestu iskrena hvala! Obenem naj bi bila vzgled drugim trdkam, ki naj bi se ob danih prilikah enako spominjale slovenskih kulturnih zavodov in potreb.

— **V izredni seji višjega šolskega sveta** dne 29. in 30. marca 1920 se je sklenilo uvesti za I. razred srednjih šol poizkusno dobo za učence do Božiča, uvesti obvezno telovadbo na vseh zavodih ter skrbeti za to, da se sistemizirajo službe telovadnih učiteljev ter oddajo samo izprašanim prosilec. Nadalje so se sprejele resolucije, ki merijo na nastanitev posebnih šolskih zdravnikov ter na ustanovitve zobozdravniških ambulatorijev za dijake iz neimovitih rodov. Oblikoval in odobril se je tudi načrt novega disciplinarnega reda za srednje šole in učiteljskega. Dalje so se sprejeli predlogi glede pomaknitev nekaterih srednješolskih učiteljev v višje činovne razrede, ki se predložijo poverjeništvu za uk in bogočastje. Potrdili so se predlogi učiteljskih zborov na srednjih šolah v raznih disciplinarnih zadevah. Sklenilo se je razširiti šole v Cerknici in v Selcih pri Škofji Loki, dovoliti stalno vzporednico in navo učno mesto na šoli v Dolu pri Ljubljani. Dalje se je imenoval za stalnega strokovnega učitelja na I. deški meščanski šoli v Ljubljani Alojzij Novak, za nadučitelja v Sromljah Drago Rumpret, zač. vodja istotam; za nadučitelja v Kostanjevici Franc Zagorec, nadučitelj v Beli cerkvi; za stalni učitelj v St. Vidu pri Planini Ivana Podreka in Otilija Ravter, začasni učitelj ravnatelj; za stalno učiteljico v Planini Zora Skalnica. Za učiteljico ženskih ročnih del na Viču pri Ljubljani se je imenovala Marija Devetak iz Mošenj. Sklenil se je predlog za oblastno zaščito dece in mladine za Slovenijo glede imenovanja ravnatelja in učiteljev na državnem zavodu za gluho-neme v Ljubljani. Končno se je odobrilo reaktiviranje neke upokojene učiteljice, ki je med vojno služila kakor namestna učiteljica. — Predsednik: Vadjal s. r.

— **Dijaški ponedeljek na Dunaj odhaja** iz Ljubljane v ponedeljek dne 12. t. m. ob 4. uri 15 minut zjutraj. Samo pismene prijave sprejema Josip Černivec, Ljubljana, Kapiteljska ulica 11/II. Polovična vožnja cena je na razpolago samo za 20 dijakov; vsi drugi si jo morajo, ako to želijo, preiskrbeti sami.

— **Petrolej — limanice.** Vrhiški liberalci imajo čudne limanice, na katere love tiče. Trgovec Davorin Šetinc je prodajal te dni petrolej in sicer kar 3 litre na ose-

bo. Vsak pa, ki ga je hotel dobiti kaj te redke kapljice, moral je pokazati izkaznico Jugoslovanske demokratske stranke. »Kar k stranki pristopite, pa dobite legitimacijo in še petrolej navrh,« so rekli ljudem. Ko bi gospod Šetinc ravnal od vsega početka tako in bi bili res samo liberalci njegovi odjemalci, ne bi sedel danes na težkih tisočakah. Seveda, sedaj, ko ima vsega dovolj, lahko vleče ljudi. Deželna vlada je že proglasila, da bo stopila na prste trgovcem, ki prodajajo le pristašem ene stranke in dobro bi bilo, da tudi g. Šetinc ne bi prezrla. Najlepše pa je, da so dobili petrolej tudi taki demokrati, ki imajo doma električno razsvetljavo. Kam bodo z njim, ne vemo, mogoče ga pa v Logatcu kaj rabijo?

— **Sora.** V torek 6. t. m. je padla v vodo Sora sedemletna učenka Marija Poljanec. Vse iskanje je bilo brezuspešno. Kdor bi jo kdo zasledil, blagovolj sporočiti očetu Petru Poljancu, posestniku, Sp. Senica št. 7, p. Medvode.

— **Obratno ravnateljstvo južne železnice** naznanja: Vsled vpeljave poletnega časa v Nemški Avstriji in Italiji se izpremenijo vozni red ekspresnih vlakov Dunaj—Trst med Špiljami in Logatcem, in sicer vozita od 9. aprila dalje namesto sedanjih vlakov št. 3 in 4 ekspresna vlaka št. 3a in 4a z odhodom iz Špilj oziroma Logatca za eno uro prej kakor dosedanja ekspresna vlaka. Prihod brzovlaka št. 3a v Maribor ob 12.34, odhod 12.34, prihod v Celje 14.35, odhod 14.50, prihod v Ljubljano ob 16.27, odhod 16.47. — V nasprotni smeri pride brzovlak št. 4a iz Trsta v Ljubljano ob 9.49, odhod 10.29, prihod v Celje ob 12.10, odhod 12.20, prihod v Maribor ob 13.48, odhod 14.08.

— **Slovenski dijaški zadrugi v Pragi** je deželna vlada dovolila kredit za nabavo živila za Jugoslovansko menzo v Pragi. Dovoljeni znesek bo zadostoval za potrebe slovenskega dijaštva. Preračunjen je po celotni potrebi jugoslovanske menze v Pragi in po številu slovenskega dijaštva v imenovani menzi. Slovenski dijaški zadrugi v Pragi se dovoli nadalje podpora za nabavo obleke in obutve potrebnim in pridnim slovenskim visokošolcem v Pragi.

— **Za gospodarje in podnajemnike.** Da se omeji izkoriščanje stanovanj po glavnih najemnikih in zavarujejo opravljene koristi hišnih posestnikov, ki morejo nositi vsa davčna bremena in stroške za popravila, je hrvatska deželna vlada izdala naredbo, glasom katere smejo najemniki stanovanj dajati sobe in druge prostore v podnajem samo v sporazumu s hišnim gospodarjem. Najemniki morajo gotov del podnajemnine odstopiti gospodarjem. Naredba je stopila v veljavo 1. t. m. in se razteza na celo Hrvatsko in Zagreb.

— **Južni kolodvor v Zagrebu** začno v kratkem razširjati. Sedanji kolodvor je bil zgrajen l. 1862.

— **Za upravitelja »Dječjega državnega doma«** v Cirkvenici v Hrvatskem Primorju je imenovan pedagog in pesnik profesor Vladimir Nazor.

— **Nepoštena služkinja** je Ivana Vrhovnik s Šenturske gore, katere je služila pri Ahlinovi v Cerkljah. V gotovini je vzela 250 K, klobase, nekaj drugega blaga in rjuho. Rekla sem ji: »Vrni denar in služi naprej, ker si še tako mlada, toda ni ga vrnila. 750 kron je imela izgovorjene na leto plače in čizme!« Sodišče je prisodilo Vrhovnikovi 3 mesece težke ječe.

— **Gospode z Vrhne bomo zdaj sodili!** pravi nadsvetnik Vedernjak, ko se usede pet obtožencev na obtožno klop. Anton Merlak, posestnik, je vzel v februarju 1918 na Drenovem griču dinamomotor, vreden 1500 kron; Karel Jereb in Anton Mihevc sta pa aprila l. l. vzela na Sapu iz italijanskega avtomobila žičnato vrvi, vredno 160 kron. Opekarna Josip Jelovšek in trgovec Ivan Štular sta marca 1919 kupila tudi žičnato vrvi. Deželno sodišče je obsodilo Merlaka na 1 mesec ječe, Jereba in Mihevca na 5 dni zapore, Jelovška na 500 kron (oziroma 50 dni zapore) in Štularja na 300 kron (oziroma na 30 dni zapore) globe.

Ljubljanske novice.

lj **Nagle smrti** je umrla 6. t. m. so-proga sluga Zadrugne zveze v Ljubljani, gospa Marija Zabukovec. Zalujočemu možu je zapustila petletno hčerko. Pogreb bo v petek popoldne ob 4. uri iz deželne bolnice na pokopališče k sv. Križu. Teško prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

lj **Seja S. K. S. Z.** se vrši danes ob osmi uri zvečer v navadnih prostorih. Vabljeni so vsi zastopniki. (k)

lj **Društvo za krščansko umetnost** vabi s tem še enkrat svoje p. n. člane na občni zbor, ki se bo vršil danes v četrtki popoldne ob štirih v knjižnici škofijske palače (II. nadstropje) po že naznanjenem sporedu.

lj **Zabavni večer pevske zveze »Ljubljane«** se bo vršil v soboto, dne 10. t. m. v Ljudskem domu. Začetek ob pol osmih zvečer. Na sporedu je petje moškega, ženskega in mešanega zbora, šaljiva pošta,

bogati srečolov; za prigrizek bo na razpolago fino pecivo, za pijačo vino z glasovite Trške gore; turška kavarna s slaščicami. Vstopnina za člane po 3 K, za nečlane po 6 K. Vse prijatelje, podpornike in člane najljubše vabimo k veseli zabavi.

lj **Mestni občini Ljubljanski** je deželna vlada dovolila, da najame posojilo do najvišjega zneska 3.000.000 K za zgradbo treh stanovanjskih hiš na mestnem svetu na Prulah, in posojilo do najvišjega zneska 1.000.000 K za mestno pripravo. — Sprejme se osnutek naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo, s katero se spreminjajo nekatere določbe o podporah brezposelnih.

lj **Umrli so v Ljubljani:** Ivana Tome, delavčeva žena, 45 let. — Marija Bavdek, gostja, 81 let. — Ivana Cerk, hči železn. delavca, 5 let. — Anton Rudolf, umirovljeni uradnik Kranjske hranilnice, 70 let. — Marija Splichal, žena umir. davčnega upravitelja, 59 let. — Marija Dobrač, hiralnica, 80 let. — Matija Bratun, kovaški vajenec, 19 let. — Valentin Škrt, begunec, 71 let.

lj **Nove tarife za privatno posredovanje služb.** Vlada je dovolila Giseli Fluxovi in Tereziji Novotnyjevi za posredovanje služb trikratno zvišanje dosedanje tarife. Obe lastnici posredovalnic morata imeti nov cenik v svojem lokalu obešen na vidnem mestu ter se morata natančno po njem ravnati.

lj **Mestna zastavljalnica** naznanja p. n. občinstvu, da se vrši 15. t. m. redna dražba v mesecu avgustu 1919 zastavljenih predmetov od 3. do 6. ure popoldne v uradnih prostorih.

lj **Nesreča.** Na Viču je padel pri opekarni Kranjske stavbinske družbe delavec Franc Metelko in se tako hudo poškodoval, da je umrl, ko so ga peljali v mrtvašnico.

lj **Vlomi in tatvine.** Gospodu Oroslavu Dolencu je bilo ukradeno blaga v vrednosti 2800 kron. Vlomi so poskušali tudi vlomiti v njegovo prodajalno in so trikrat navrtali vrata, toda njihova nakana se jim ni posrečila. — Branjevcu Pavlu Vrankarju na Sv. Petra nasipu 13 je neznan storilec s pomarejenim ključem odprl vrata v stanovanje, iz katerega je ukradel 3 pare moških čevljev: 2 para sta bila črna, eden rjav; 6 belih srajc, 6 platnenih spodnjih hlač; škode 2000 kron; nato je zopet zaklenil vrata in odšel. — Rjavo svilnato krilo vredno 300 kron je bilo ukradeno trgovcu Albinu Samcu.

Najnovejša poročila.

PAPEŽEV NUNCIJ PRI REGENTU.

LDU Belgrad, 7. aprila. »Politika« poroča: Včeraj ob pol 12. je izročil regentu prestolonasledniku Aleksandru papežev nuncij kardinal Cherubini svoja poverljiva pisma. Sprejem se je izvršil z običajnimi ceremonijami.

REGENT O REŠKEM VPRAŠANJU.

LDU Zagreb, 7. aprila. Na brzojavko, ki jo je poslala zagrebska akademska omladina prestolonasledniku regentu Aleksandru povodom glasov, da se je Jugoslavija odrekla Reki in da je izbruhnil v naši mirovni delegaciji nesporazum, je prvi adjutant, general Zečević nastopno odgovoril: »Prestolonaslednik regent je prejel Vašo brzojavko ob 2. aprila. Njemu je na tem, da omladina ne veruje govoricam, da je vlada pristala, žrtvovati Reko in ozemlje Istre med Učko in Voloskim za kraje okoli Skadra. Nam vsem sta draga Reka, kakor Skader in nikomur bi ne bilo ljubo, žrtvovati, eno ali drugo. Prestolonaslednik in vlada polagata ves svoj vpliv in vso svojo avtoriteto na to, da očuvata našemu kraljestvu Reko in Skader, kajti Reka in Skader sta za nas življenjskega pomena. Prvi adjutant general Zečević.«

STAVKA NA REKI.

LDU Reka, 7. aprila. Na Reki je danes izbruhnila delavska stavka. Stavkajo delavci vseh večjih tvornic, kar jih je ostalo na Reki, dalje nameščenci cestne železnice, vodovoda, plinarne itd. Govori se, da preneha tudi ostalo delavstvo v najkrajšem času z delom. Delavci so izročili »Consiglio Nazionale« spomenico, ki obsega 10 točk, od katerih so najvažnejše nastopne: Na Reko naj se nemudoma vrnejo vsi delavci, ki so bili iztirani in povrne naj se jim vsa škoda. Delavce je treba plačevati v lirah, in sicer po uradnem tečaju, ki velja v zasednem ozemlju, to je 1 lira je 2.50 krone. Nabavijo naj se najnujnejše življenske potreščine za delavstvo. Takoj naj se upostavi promet z Jugoslavijo. Sedanje poveljništvo naj se nemudoma odstrani iz mesta, ker pri teh razmerah ni mogoče, da bi se mesto razvijalo ter da bi delavstvo doseglo ugodnejše življenske pogoje.

HRVATSKA LJUDSKA STRANKA.

Zagreb, 7. aprila. Na velikonočni ponedeljek se je vršil sijajen shod ljudske stranke v Brodu na Savi. Nad 300 zborovalcev je sprejelo program ljudske stranke.

Zagreb, 7. aprila. Ljudska stranka je zmaga pri občinskih volitvah v Trnjanah (okraj Brod).

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

LDU Belgrad, 7. aprila. »Tribuna« poroča: Začasno narodno predstavništvo bo sklicano na dan 19. aprila. Volitev predsednika pride takoj na dnevni red.

NAČRT ZAKONA ZA USTAVO.

LDU Belgrad, 7. aprila. »Politika« poroča: V ministrstvu za konstituanto se je dovršil načrt zakona za ustavo. Zaključuje se še nekatere varijante tega načrta. Istočasno se pripravlja načrt zakona o glavni kontroli in oblastveni samoupravi. Zatem pride na vrsto načrt zakona o centralnih oblastih in poslovniku za ustavotvorno skupščino.

SPREJEM ČASTNIKOV V NAŠO VOJSKO.

LDU Belgrad, 7. aprila. Podpisan je ukaz, s katerim je sprejetih 400 bivših avstro-ogrskih rezervnih častnikov v jugoslovansko vojsko. Vsled tega se bodo vršili pozivi teh častnikov na dvomesečne orožne vaje.

NOVI VOJAŠKI POVELJNIKI.

LDU Belgrad, 7. aprila. »Tribuna« poroča: Podpisan je ukaz, s katerim je imenovan za poveljnika kosovske divizijske oblasti polkovnik Gjorgje Josipović, za poveljnika vardarske divizijske oblasti general Dragomir Milojević, za poveljnika moravske divizijske oblasti polkovnik Dušan Popović, za poveljnika savske divizijske oblasti general Milan Tučaković, dosedanji vojaški ataše v Sofiji. Istočasno je bil podpisan ukaz, s katerim so imenovani pomočniki poveljnikov divizijskih oblasti ter poveljniki pehotnih brigad.

LDU Belgrad, 7. aprila. »Tribuna« poroča: Za poveljnika 4. armijske oblasti je imenovan general Miloš Vašić, dosedanji poveljnik 3. armije v Skoplju. Za poveljnika 3. armijske oblasti je imenovan general Mirko Milosavljević, dosedanji pomočnik poveljnika 4. armijske oblasti. Dosedanji poveljnik 3. armijske oblasti general Boža Janković je stavljen na razpoložanje vojnemu ministru. Ta izprememba se je izvršila vsled bolezni generala Jankovića.

LDU Belgrad, 7. aprila. Za inspektorja topništva je imenovan general Svetislav Matić, dosedanji poveljnik savske divizijske oblasti.

KOMUNISTI PRED SODIŠČEM.

Zagreb, 7. aprila. Danes je bila izrečena sodba v procesu proti Diamantsteinu in tovarišem. Diamantstein je bil obsojen na 3 mesece ječe, Milan Čopić in Števan Kopčinović pa vsak na 6 mesecev. Ostali obtoženci so bili oproščeni. Ker so obsojenci že prestali kazni s preiskovalnim zaporom, so bili izpuščeni na svobodo.

FRANKOVCI V BUDIMPEŠTI.

Zagreb, 7. aprila. Vodje frankovcev Ivica Frank, Galiardi, Stipetić in Galenović se nahajajo v Budimpešti, kjer vodijo akcijo z Mažari proti Jugoslaviji.

BORZNA POROČILA.

LDU Zagreb, 7. aprila. Tečaji tukajšnje borze: Devize: Berlin 228—230, Bukarešta 270—280, Italija 835—870, New York 16.100—16.300, Pariz 1240, Praga 210—212, Švica 3200—3250, Dunaj 67—68. Valute: Dolarji 15.000—15.200, avstrijske krone 66.50—67.50, carski rublji 210—218, češkoslovaške krone 190—200, francoski franki 1100 do 1230, napoleondri 590—360, nemške marke 245—250, leji 265—268, švicarski franki 2900, italijanske lire 850.

Razne novice.

r **Potrata v starem Rimu.** Bogati Rimljani so imeli v svojih stanovanjih takšen luksus, da daleko prekaša potratnost današnjih bogatašev. V tako imenovani egiptovski dvorani je vladala največja potratnost. Tu so stale srebrne in zlate posode, ki so imele še posebno veliko vrednost, ako so prišle iz rok priznanih umetnikov. Umetni aleksandrijski stekleni predmeti daleko prekašajo spretnost angleških in čeških steklarskih brusilcev. V starem veku so jako dobro umeli dati steklu vsako poljubno barvo ter so prav spretno ponarejali ametist, safir, oniks in rubin. Skoraj nemogoče je bilo razločevati prave dragulje od ponarejenih. Tudi so znali vlivati steklo v plasteh ter ga potem rezati ko kamen. V odličnih rimskih hišah in vilah so imeli tudi pinakoteko, ki je bila umeščena na polnočni strani, da bi prehuda solčna svetloba ne vplivala uničujoče na barve umetniških del. Podobe, slikane večidel na les, manjkral na platno, so bile ali vzdane ali na zid obešene. Knjižnica rimskega veljaka je bila zraven spalnice in delavnice, oddaljena od pouličnega šuma in hrupa, kamor ni prodrlo ropotanje voz, ne kričanje priganjancev tovrne živine, ne zvok rogov in žalostne pesmi pogrebcev, ne otroški vik in krik, ne prepri med sužnji. V knjižnicah so ležali na policah iz cedrovega lesa zviti pergamentov ali egiptovskega papyrosa; vsak zvitek je imel listek z rdečim napisom t. j. ime pisateljevo ter naslov knjige, Zgoraj nad policami si vi-

del bronaste ali marmornate kipe najslavnejših pisateljev. Ti kipi pa niso bili domače rimljansko delo, ampak so jih pripeljali v Rim iz velikih aleksandrijskih bibliotek. S knjižnico se je družila soba, v kateri so bili zaposleni učeni sužnji, ki so z umetniško roko opisovali slavna dela grških in starejših rimskih pisateljev, deloma v večji vrednosti knjižnice, deloma za prijatelje, katerim je hotel lastnik knjižnice izkazati svojo naklonjenost s kakšnim podarjenim literarnim zakladom. Drugi sužnji so urejali zviteke pergamenov, da bi bili tem uglednejši.

r Zamorec umorjen. V Ameriki se dogajajo pogosto hudodelstva med ženami, ki jih vzpizarjajo posebno ondnotni zamorci. Zdal poročajo ameriški listi: Petrie Mikburough, ki je pred nedavnim umoril Genevo Hardman in še štiri druge ženske, je plačal za svoja zločinstva s smrtjo na električnem stolu. Državno vojaštvo je vzdrževalo mir in red, ker je bilo bati, da bi ga ljudstvo ne bilo linčalo predno je bil postavljen na stol.

r Deček pogoltnil zobotrebec, ki je prišel ven skozi nogo. Ameriški listi poročajo: Austin Brimley, 5-letni deček, je pogoltnil kos zobotrebeca pred nekolicim časom. Danes pa so ga potegnili iz njegove desne noge, kamor je prispel skozi telo. Zdravniki pravijo, da preteče več mesecev, da prepotuje tak kosček drva skozi telo. — Ta je najbrže pristna ameriška izdoba kislih kumaric.

r Vzrok siromaštva v Indiji. Glavni vzrok siromaštva v Indiji so preveliki stroški ob ženitvah, kakor poroča Sumitrawar Rmakrisna iz Modaka; Bombay On pravi, da ondnotni delavci hranijo in varčujejo leta in leta, da potem ves prihranek zapravijo ob ženitvah. Ob ženitvi zapravijo ves gotov denar, zadolžijo svoja posestva in vse kar imajo, da jim potem drugega ne preostaja kot ogromni dolgov in prazni želodci. Vse pozabijo ob ženitvi. Ako indijanska družina celo življenje prebije v siromaštvu in pomanjkanju, kadar se vrši ženitvina, takrat imajo vsega na razpolago in v izobilju, akotudi zadnji vinar zapravijo. Dasi je 80 odstotkov teh ljudi kmetjskega stanu, vendar je samo do 20 odstotkov kmetov brez dolgov in enakih bremen. Vsako sezono si izposodijo toliko denarja, da jim ga je dovolj za razne stroške pri poljedelstvu. Tako so vedno zapleteni v dolgove. Ondnotni kmetje ne prodajajo svojih pridelkov na trgu, temveč jih dajo svojim upnikom za dolgove. Navadno jih upniki ogoljuje do gole kože. Zadržanje čase so razni misijonarji ustanovili v Indiji več industrijskih in drugih podjetij, da ondnotnim kmetom pomorejo iz vednih težav in se jih reši raznih izkoriščevalcev.

r Peščen vihar je vladal v severovzhodnem Coloradu, kjer je bila napol tema radi gostih oblakov prahu in peska. Veliki peščeni zameti so zakrili deželne ceste in pota na več krajih, medtem ko je vihar velike množine peska prinašal v stanovanja ljudi skozi okna in druge odprtine. Vihar je bil vedno silnejši in je uničil že več poslopij in strl okna po mestih. Na tisoče akrov zimске pšenice bo najbrž uničenih in če bo vihar še kaj časa trajal se bo škoda cenilo na milijone dolarjev. Osebe, ki že dolgo časa prebivajo tam, ne pomnijo takega peščenega viharja, kot je bil takrat.

r Čudež mraza. Profesor Raoul Pichet, eden prvih raziskovalcev mraza, je v Londonu predaval o tej znanstveni panogi. Posebno zanimivo je, kako deluje mraz na telo in na način življenja. Žive ribe n. pr. se morejo samo do 15 stopinj pod ničlo ohladiti. V takem stanju so podobne storžu, ki se da na drobne koščke lomiti. Ako se jih zopet malo ogreje, tedaj prično veselo plavanje po vodi. Žabe vzdrže 28 stopinj mraza, nekatere kače 25, stonože do 20, infuzorije do 60, a polži celo do 120 stopinj, ne da bi kak mraz škodoval njihovem življenju. Seveda ne smejo biti predolgo izpostavljeni mrazu v mnogih slučajih ne čez eno uro. Jako občutljiva za mraz so jajca vseh ptic, temperatura nižja od ene stopinje jih uniči vse brez izjeme. Najhujši sovražniki človeštva pa, kakor mikrobe, bakterije, bacili itd., so za mraz nedovzetni.

r Mrtvega je v grobu okradel. Kam pelje draginja in pomanjkanje obleke, nam z grozo kaže sledeči slučaj: V Braniku pri Pragi so pokopali premožnega sina, katerega so oblekli v čisto novo obleko, vredno nad 10.000 K. Grobokop Eduard Wahsmann, 20 let star, pa je zahrepenel po tej obleki. Čez nekoliko dni si je postavil nekega delavca na pokopališče za stražo, odkopal grob, odprl krsto, slekel mrtvega celo obleko, katero je na to dal pri krojaču zase predelati. Čez nekaj časa pa ga je bilo groza te mrtvaške obleke ter jo je hotel prodati. Oni delavec, ki je bil na straži, pa bi menda tudi rad imel svoj delež na tatvinji in je pred prodajo kupca svaril, naj ne kupi mrtvaške obleke. Kupec je rop ovadil in grobokopa so obsodili na 2 meseca težke ječe. V Braniku je ta vest vzbudila grozo, ker so bili prepričani, da je grobokop še več drugih mrtvecev.

okradel. Takoj so izkopali s sodno komisijo drug novi grob, pa so k sreči našli mrtveca oblečenega.

r Dvanajsturni delovni dan v Rusiji. Da dvigne narodno gospodarstvo in zboljša ruske življenjske razmere je uvedla sovjetska vlada dvanajsturni delovni dan za vse državne in privatne obrate. To pa ni ugajalo nekaterim lenuhom; začeli so se upirati, toda pomagano jim s tem ni bilo. Sovjetska vlada je začela vse obrate, kjer so se delavci upirali militarizirati. Tako je spoznala sovjetska vlada, da je samo v delu bodočnost razrušene in pomandrane Rusije.

r Slavna angleška pisateljica, Humphry Ward, je umrla v Londonu. Bila je ena najboljših dramatičnih pisateljic. Njena drama »Eleanor« in »Agatha« je dosegla velik uspeh. Napisala je tudi celo vrsto romanov, katere na Angleškem močno beró.

r Kako mora biti frankirana pisemska pošta češkoslovaške republike namenjena v tujino. V s o korespondenco iz češkoslovaške republike v tujino je frankirati: 1. pisma do 20 gr s 50 v; za vsakih nadaljnjih 15 gr s 30 vin; 2. navadne dopisnice s 20 vin, dopisnice z odgovorom 40 vin; 3. tiskovine (k tem se prištevajo tudi časopisi) za vsakih 50 gr 10 vin; 4. blagovne vzorce za vsakih 50 gr 10 vin, najmanj po 20 vin; 5. poslovne papirje za vsakih 50 gr 10 vin, najmanj pa 50 vin. — Kakor je videti, so poštne pristojbine po vojski kakor po vseh drugih državah poskočile tudi v češkoslovaški republiki.

Orlovski vestnik.

Šentpeterski Orli in Orlice vabijo k prireditvi, ki se vrši na belo nedeljo, dne 11. aprila 1920, ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Na sporedu so med drugim simbolične vaje Orlov in Orlic, dalje burka »Vse naše« in spevoigra »Kovačev študent«. Vstopnice v predprodaji v Jugoslov. knjižarni. (k)

Poselska pisarna.

Zveza služkinj otvori 12. t. m. v Krekovi prosveti na Poljanski cesti v Alojzijevejšču poselsko pisarno, ki bo dajala služkinjam navodila in pojasnila in izvrševala posredovanje služb za svoje članice.

Mnogo deklet pride iz dežele v Ljubljano iskat službe, pa se ne znajo kam obrniti. Sprejmejo vsako službo, če je zanje ali ne. Pogosto pridejo v take družine, ki iz gotovih vzrokov iščejo samo take novinke in služijo tam za malenkostno plačo. Neredko zaidejo taka dekleta v slabe družbe in se popolnoma skvarijo, dogode se celo slučaj, ko pridejo neizkušene mladenke v roke sleparjem. V Ljubljani je sicer tudi še par drugih privatnih posredovalnic za poselske službe, toda pri teh iščejo njihovi lastniki le zase dobička, za usodo služkinj se pa pač ne morejo brigati. Zveza služkinj hoče za svoje članice nekako monopolizirati vse posredovanje služb, da bo tako lažje skrbela za njihov dobrobit.

Vsaka služkinja, ki pride v Ljubljano, oziroma ki v Ljubljani išče nove službe, naj se torej zgleda v poselski pisarni v Alojzijevejšču. Novinke, ki prihajajo iz dežele in one, ki prihajajo iz drugih mest, naj prinesejo seboj spricevalo svojega dušnega pastirja, da so v resnici poštene in zanesljive. Zveza služkinj nikakor ne more preskrbovati služb tistim, ki delajo samoto poštenim služkinjam. Tovarišice v Zvezi služkinj svoje članice v Ljubljani že več ali manj same poznajo. Za zunanje pa moramo na vsak način imeti kaka spricevala, da smo lahko prepričani, da poštenim družinam pošljemo le poštene služkinje.

Na vso javnost pa se obrača Zveza služkinj s prošnjo, naj se družine, ki iščejo služkinje obračajo na našo pisarno, ki jim bo skušala preskrbeti res zanesljivega posla. Vse, ki imajo kaj smisla za dobro ureditev poselskega vprašanja prosimo, naj pouče služkinje, ki morda same tega ne bero, o njihovi poselski pisarni. — Pismom, v katerih se zahteva pojasnil, naj se prilože znamke za odgovor.

Prosveta.

pr Nebesa na zemlji, Čigancék (Das Paradies auf Erden, Der kleine Zigeuner). Ti dve mladinski povesti, ki jih je spisal Ksaver Meško, je prevela v nemščino Mina Conrad-Eybesfeld. Povesti sta izšli v Herderjevi založbi v Freiburgu. Knjiga ima krasno opremo in moderno vezavo, naslovná slika je povzeta iz Mohorjeve knjige »Mladim srcem«: Kako je Martinek videl v sanjah raj na zemlji. Prevod je v splošnem dokaj dober, tudi značilnost Meškovega jezika je dobro zadeta. Če pomislimo, kako malo je naše literature prevedene v nemščino, moramo biti veseli te knjige, ki bo gotovo vzbudila pozornost tudi med Nemci in bo lep donesek k njih itak bogati prevodni literaturi.

pr »Juži pleše« se imenuje nova ope-

reta, ki so jo te dni prvič vprizorili na bivši dvorni operi na Dunaju. Motiv je japonski, ki bi se lahko godil tudi na Dunaju ali kjerkoli in zelo posnet po »Butterfly«: Mala Juži pleše. Nek Amerikanec jo poroči, in potem zapusti. Zadnje dejanje se godi v Njujorku. Kritiki opereta ni ugajala, ker je preveč resna in ginja. Komponiral jo je Benatzky, ki ima »talent za dunajski kuplet«, a so se mu posrečili v opereti samo pleši. Tako kritika! — Zdal vemo, koliko mora biti stvar vredna.

pr Talmud u hrvaškem prevodu. Ta knjiga je izšla v hrvaščini in obsega 400 najzanimivejših stavkov iz Talmuda. Ta prevod je velik donesek k študiji tega naroda, ki ga občudujemo, a ga še do danes ne razumemo popolnoma. Knjiga stane samo eno krono. Prevel jo je M. Škrkatič v Zagrebu.

Gospodarstvo.

g Naša država in južna železnica. Praška »Tribuna« poroča: V teh dneh je imel priti z Dunaja v Beligrad generalni nadzornik južne železnice, dr. Fall, da bi sklenil z vlado kraljevstva SHS dogovor o udeležbi pri doseganju vodstva južne železnice. Po predhodnih informacijah naj se Jugoslavija udeleži s 3.100.000 francoskih frankov, s katerimi naj pristopi k obratnemu kapitalu družbe, ki znaša 12 milijonov; vplačilo se izvrši v jugoslovanski valuti. Mogoče je reči, da bo vsota znašala v jugoslovanski valuti najmanj 35 milijonov kron. Železniška uprava bo vseeno prisiljena, zvišati osebno vozno za 50%, vozno za prtljago pa za 100%. Vendar se pričakuje, da bo vlada kraljevstva SHS pristopila k temu podvzetju s pravim razumevanjem za rešitev teh tako važnih narodnogospodarskih vprašanj.

Za naše podanike, ki imajo interese v Nemčiji.

I. Po mirovni pogodbi mora Nemčija našim državljanom takoj povrniti vso njih imovino — premičnine in nepremičnine —, pravice in interese vsake vrste. Naši državljanji imajo celo pravico zahtevati, da se jim tudi vrne njih imovina v naturi, ako se je med vojno izvršila prodaja (likvidacija). Poleg tega so upravičeni zahtevati odškodnino, ki so jo pretrpeli s tem, da je njih imovina, ki je bila v Nemčiji, sekvstrirana ali likvidirana; zategadelj se pozivljajo, naj take škode prijavijo naravnost podpisaneemu oddelku.

Take imovine naših državljanov, ki so v Nemčiji, pa niso bile predmet izjemnih vojnih odredb, so oproščene takse in davkov na glavnico samo še do dne 10. aprila t. l. Imovine, ki so bile predmet takim odredbam, so oproščene takse in davkov na glavnico do dne, ko se vrnejo lastnikom.

Točni predpisi o tem predmetu so v členih 297. in 298. mirovne pogodbe z Nemčijo in njiu dodatku.

II. Zasebnopravne pogodbe, sklenjene pred dnem 18. oktobra 1916 med pripadniki kraljevin Srbije in Črno Gore na eni in nemškimi pripadniki na drugi strani, se smatrajo z gori navedenim dnem za razveljavljene.

Istotako so razveljavljene z dnem 5. februarja 1919 zasebnopravne pogodbe, sklenjene pred navedenim dnem med našimi sedanjimi pripadniki, ki so bili prej avstrijski in ogreki državljani, oziroma bosensko-hercegovski pripadniki, na eni in nemškimi državljani na drugi strani.

Od te razveljavitve je moči izvrzeti one pogodbe, katerih izvršitev bo zahtevala naša vlada zato, da se zadosti temu ali onemu splošnemu interesu. Če bi po izvršitvi tako vzdržanih zasebnopravnih pogodb ena pogodbená stranka zaradi izpremembe v trgovskih razmerah imela znatno škodo, bo mešano izbornó sodišče oškodovancu priznalo pravično odškodnino.

Zato se pozivljajo vsi naši državljani, ki jim je do tega, da se izvrše pogodbe, sklenjene pred označenimi roki z nemškimi državljani, naj se prijavijo temu oddelku najpozneje do dne 30. aprila t. l.

Od tega splošnega pravila se izvzemajo in ostanejo vsekakor v veljavi:

1. dolgovi in druge denarne obveznosti, ki izvirajo iz tega, da se je izvršilo to ali ono delo ali plačilo, izrečeno z dotično zasebnopravno pogodbo;
2. pogodbe, sklenjene s pritrilom naše ali nemške vlade;
3. zasebnopravne pogodbe o zakupu, najemini in zakupne obljube;
4. zasebnopravne pogodbe o hipoteki in zastavitih;
5. koncesije za rudnike, jame in rudne skladowe;
6. zasebnopravne pogodbe, sklenjene med posamezniki in državo, oblastvom, občino ali drugimi podobnimi administrativnopravnimi osebami, in koncesije, ki jih je podelila naša ali nemška država, oblastvo, občina ali druga podobna administrativnopravna oseba.

Posebna določila so predpisana glede zavarovalnih pogodb, sklenjenih med

našimi državljani in nemškimi zavarovalnimi družbami. Ta določila so:

1. Pogodbe o zavarovanju zoper požar ostanejo tudi v veljavi, če ena pogodbená stranka ni izpolnila pogodbene klavzule ob času vojne ali v času treh mesecev po vojni (do dne 10. aprila t. l.). Na ta rok posebno opozarjamo.

Te pogodbe se razveljavijo po preteku plačilnega roka letne premije, ki zapade tri mesece potem, ko stopi ta pogodba v veljavo. Do tega časa morajo naši zavarovalci plačati premije, nemške zavarovalnice pa trpe nastalo škodo.

Zaostale premije plačajo naši državljani iz kraljevin Srbije in Črno Gore, čim bo odpravljen moratorij. Novoosvobojeni državljani pa jih morajo plačati takoj.

Ker nastopi rok, po katerem se ta zavarovanja razveljavijo, kaj skoro, je treba, da se naši državljani, ki so bili doslej zavarovani pri nemških zavarovalnicah, pravočasno zavarujejo pri domačih družbah.

2. Pogodbe o zavarovanju na življenje ostanejo v veljavi. Če je pogodba med vojno prenehala, ker se niso plačevale premije, ali če je izgubila vrednost zato, ker se niso izpolnile njene klavzule, gre zavarovancu ali njegovim zastopnikom ali tistim, katerim v prid je zavarovan, pravica, da vsak čas v dobi dvanajstih (12) mesecev od dne, ko stopi ta pogodba v veljavo, to je do dne 10. januarja 1921, zahtevajo od zavarovalnice vrednost police, kolikor je znašala tistega dne, ko je pogodba prenehala ali ko je bila razveljavljena.

Če je pogodba med vojno prenehala zato, ker se niso plačevale premije spričo vojnih odredb, gre zavarovancu ali njegovim zastopnikom ali tistim, katerim v prid je zavarovan, pravica, da do dne 10. aprila t. l. upostavi zavarovanje, izplačavi premije, katerim je rok potekel, in obresti 5 % na leto.

3. Pogodbe o pomorskem zavarovanju, sklenjene med našimi novoosvobojenimi državljani in nemškimi pripadniki, se smatrajo za razveljavljene z dnem 5. februarja 1919, razen če ni rizik začel teči pred tem dnem.

4. Za druga zavarovanja veljajo isti predpisi kakor za zavarovanja zoper ogenj.

5. Vsa povratna zavarovanja so uklinjena, toda s tem se ne more oškodovati pravica glede življenjskega ali pomorskega rizika, ki je začel teči pred vojno, da se po vojni plačajo vsote, ki se dolgujejo po teh rizikih. Ta razveljavitev datira pri srbskih zavarovalnih družbah od dne 18. oktobra 1917, pri družbah iz novoosvobojenih krajin pa od dne 5. februarja 1919.

Če pa vsled sovražnih vpadov v Srbijo in Črno Goro povratno zavarovana oseba ni mogla najti druge družbe, ki bi bila prevzela povratno zavarovanje, ostane pogodba v veljavi, dokler ne poteče rok treh (3) mesecev potem, ko stopi v veljavo mirovna pogodba z Nemčijo (to je dne 10. aprila 1920).

Specialna določila o povratnem zavarovanju pri posebni pogodbi za življenjsko zavarovanje ostanejo v veljavi.

Točna določila o zasebnopravnih pogodbah med našimi in nemškimi državljani so navedena v členu 299. mirovne pogodbe z Nemčijo in njega dodatku.

III. Rok zastaranja, ki so bili spričo vojne ustavljeni, prično teči dne 11. aprila t. l.

Če je v kateremkoli vprašanju med vojno nemško sodišče izreklo razsodbo zoper pripadnost naše kraljevine v sporu, v katerem se ta ni mogel braniti, more naš pripadnik, ki je s tem oškodovan, dobiti odškodnino, ki jo določi mešano izbornó sodišče.

Točna določila o teh predmetih so navedena v členih 300 do 302 mirovne pogodbe z Nemčijo.

IV. O sporih glede zasebnopravnih pogodb, ki so jih pred dnem 10. januarja t. l. naši pripadniki sklenili z nemškimi pripadniki, bo razpravljalo mešano izbornó sodišče vselej, kadar bi bilo za te spore pristojno nemško sodišče. Spore pa, za katere so po splošnih predpisih pristojna naša sodišča, bo razsojalo naše sodišče.

Točni predpisi o tem mešanem izbor-nem sodišču so navedeni v členu 304 mirovne pogodbe z Nemčijo in v njega dodatku.

Iz oddelka za izvršitev mednarodnih pogodb v Belemgradu, dne 24. marca 1920; št. 513.

Izgubila se je mala ročna torbica od šentjakobske šole do cerkve sv. Jožefa z malo vsotico denarja in izkaznico od ubožne akcije. Kdor jo je našel, naj jo odda na policijo.

Ročno torbico črno usnjato je pustila neka ženska velikonočni pondeljek popoldne v vlaku proti Kamniku. V torbici je bila denarnica, nekaj denarja, žepni robec z rdečim robom, ključ in še par malenkosti. Torbico so morali najti potniki v (na kolo-dvoru) vlaku v Kamniku. Pošteni najditelj se proti nagradi 50 K naproša, da sporoči svoj naslov upravništvu »Slovenca«.

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.

GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, I. Ljublj. javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KAVARNE

»Zvezda«, Ivančič J., Kongres. trg.

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Naročajte „Slovenca“!

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:**KNJIGARNE**

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjigovoznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

KROJACI

Gestrin Ferd., Poljanski nasip 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Petkosić Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI

Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

OPTIKI

Jurman Karol, Šelenburgova ulica.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

»Uranus«, Mestni trg 11.

POPRAVILA GRAMOFONOV IN**GODBENIH AVTOMATOV**

Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE

»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

ŠPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

TRGOVINE S KLOBUKI

Čadež Gvido, Mestni trg 14.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED.

Stroji

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGE POHIŠTVA

Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Širite „Slovenca“!

Razpis služb.

Gerentstvo mestne občine Škofja Loka razpisuje službi

občinskega tajnika in občinskega redarja

obenem sluga. Obe mesti je oddati takoj. Tajnik in redar dobila stanovanje v mestni hiši. Lastnoročno pisane prošnje z navedbo zahtevane plače vložiti je na podpisano gerentstvo najkasneje do 30. 4. 1920.

Gerentstvo mestne občine Škofja Loka dne 2. aprila 1920.

Odvetnik**Dr. VILJEM KREJČI**

je otvoril svojo odvetniško pisarno v Ljubljani, Wolfova ulica 5. I. nad.

Telefon št. 401. Pošt. št. račun št. 11.741.

Semena za vrlo kakor peteršilj, solatno peso, marajon cvetlice v najlepši izbiri na debele in drobno priporočila SEVER & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Zlata možka ura z zlato verižico se lahko od 2-4 ure popoldne. Kje pove upravitelstvo lista. 1393

Soba z dvema posteljama ali pa prazno iščeta zelo mirna stanovanja (državni uradnik). Najraje v tretjem ali četrtem okraju. Naslov pove uprava lista pod št. 1394.

Išče se pošteno, zdravo, delavno čelke za vsa dom. dela h kršč. rodbini na Hrvaško. Plača do 100 K. — Ponudbe na gospo inženjer Sykora, Sisk, Hrvaško. 1396

Obl. konces. informačni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerne. 6135

RAZNAŠALKE

se sprejmejo!

Oglarji in drvarji

se iščejo proti visoki plači, trajno delo. — Ponudbe na Regovc & ko., Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 31.

Ključavničarji in rezbarji

se takoj sprejmejo. — »BISTRA«, kovinska in lesna industrija, družba z o. z. v Domžalah.

NA DEBELO!**Brača Kastl**

Zagreb, Gunduličeva ulica 14.
Telefon 21-28.

Razglas.

Dne 15. travnja 1920. prodaje vlastinstvo biskupije djakovačke javnom prodajnom ponudom oko 54 komada u tovu nalazećih se volova najboljem nudocu.

Ponude imaju se predati tog dana u pisarni ravnateljstva vlastinstva u Djakovu do 8 sati prije podne.

Nakon prihvata ponude će se dostalci volovi odmah odvagati i prema živj težini bez odbitka obračunati. — Volovi imaju se odmah izplatiti in isti dan odpremiti.

Grah za seme kakor tudi za jelo po K 9 — se dobi v trgovini s semeni Sever & komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Več kislega sena za konje je vagonov naprodaj. Poizve se Gospodarska zadruga, Vrhnika. 1359

4 gozdni delavci iščejo naročil za sekane lesa. Prevzamejo delo od kubika ali od kosa. Priglasila se sprejemajo do srede aprila na upravo Slovenca pod št. Delavci. 1392

Sirite „Slovenca“!

Podkovski kovač in kolar se išče. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Vpraša se: Cesta na Kodeljevo št. 8.

2000 K nagrade za 3 sobi kot pi-sarai proti visoki najemnini plači podjetnik v Ljubljani. Ponudbe pod NUJNO na anončni zavod Beseljak, Ljubljana, Cankar. n. 5.

Kupi se hiša ali majhna vila z 1-4 stanovanji v Ljubljani ali na periferiji mesta. Ponudbe pod TAKOJ na anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Dinamo 3-4 HP (Gleichstrom) se ku-pi. Ponudbe na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Oplje četudi drobno, kupi in plača najvišjo ceno REGOVČ & komp, LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 31.

Proda se ena 2 enoletni kozi sanstara in ske pasme. Več se poizve v bolnici v Kandiji. 1273 (3)

Proda se nova enovprezna konjska oprava, skoraj nov gostilniški avtomat srednje velikosti ter tri nerabljene vrvi. Vprašanje pod št. PRODAJA 100 na upravo lista.

Dobra kuharica

se sprejme proti dobri plači za poselstvo na Dolenjskem. Vstop takoj. Naslov pove uprava lista pod št. 1370.

Računovodja

ob enem kancijiski manipulant, se išče pri gozdarski upravi. Gospodje ali gospodice, kateri so knjigovodstva in strojepisja zmožni, in se hočejo na de-želo preseliti, naj podajo oferte s curriculum vitae pod naslovom »gozdarski računovodja 1387« pri upravi Slovenca.

Zajamčeno pristno spodnje štajersko

VINO

belo in rdeče, letnik 1919 nudi na v-gone po ceni od 14 k naprej M. Missia, trgovina, GABERNIK — POLJACANE.

Daruvar

(Slavonija.)

Postaja južne železnice.

Radioaktivni topli vreli. — Naj-uspešnejše lečenje: revmatizma, ischiasa, posledic raznih bolezni, ženskih bolezni, slabokrvnosti in obče slabosti.

Ugodno letovišče. — Dobra oskrba. Celo leto otvoreno. — Glavna sezona od maja do septembra.

Dva trgovska potnika

proti fiksnim plačam ali proviziji sprejme veletrgovina — enega za Kranjsko in enega za

za Spodnje Štajersko. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevo plače pod št. »Vino«, Ljubljana, pošta IV.

Brinjevo olje in brinjev cvet

Prodajam vse vrste žganja, pristno staro vino, vse špacerijsko in kolonialno blago po najnižjih cenah. Trgovina M. Rant v Kranju.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

„RUDNIK TRBOVLJE“

sprejme

1-2 modelna mizarja

Vsled pomanjkanja stanovanj imajo neoženjeni prednost.

Vino

Vinski oddelak v Sp. Šiški.

Naročajte in širite „Slovenca“!

Imamo naprodaj večjo množino

koruze in ostalih živil

Dova Banka, Novi Sad, Regent-Aleksandrova ulica 35.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelak za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji. V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg 33.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.